

EU-EUROT LIIKUNNALLE

2017-2020

Raportti Manner-Suomen maaseutuohjelmasta ja
EU:n rakennerahastoista tukea saaneista
liikuntaa edistäneistä hankkeista

LIIKUNNAN
ALUEJÄRJESTÖT

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

ABSTRACT

"EU Sport 2021" is a co-operation project funded by the Finnish Olympic Committee, Regional Sports Organizations and the Ministry of Education and Culture. Among other things, it aims to increase the usage of EU fundings for sports in Finland. This report is linked to EU Sport 2021 project and the main idea is that the report provides an overview about sports development projects funded partly by national EU-funding in Finland in 2017–2020. Basically, the report is a summary of sports projects supported by the Rural Development Programme for Mainland Finland and the structural funds. The period of this report is 1.1.2017–31.12.2020.

First in this report is shortly introduced financial directions, project types and classifications that have been made to the material. The report has been classified according to the region, the theme and the applicant. With the classification has been tried to get the report more illustrative and find trends from it. After the classification part, there's three different sections collected by financial directions. The financial directions are the sports development rural projects via Leader groups, the sports development rural projects via ELY Centres and sports development projects supported by structural funds. Each of these three parts involves a more detailed overview of the projects. This report contains also the separate attachment which has been listed all the sports development projects, partly funded by national EU-programmes.

The report shows that 1399 EU-supported sports development projects were carried out in Finland in 2017–2020. The financial support was got either from the Rural Development Programme for Mainland Finland or from the structural funds. 956 projects in all were actualized with the help of the rural development programme via Leader groups and 159 projects with the help of the Rural Development Programme via ELY Centres. 284 projects were established by structural funds. Public funding (EU + national funding) was given to the sports development projects 115,2 million euros and the total budgets were estimated to be about 179,3 million euros. 53 percent of the public funding was focused on the rural development projects and 47 percent of the public funding was focused on the structural fund projects.

The biggest amount of sports development projects were established in the western part of Finland, but most of them were smaller Leader-projects. The bigger structural fund projects put into action most in the northern part of Finland. North Finland also got the biggest share of the public funding in a comparison between regions.

Non-profit organizations (like village associations in rural areas) carried out the projects 24 % while sports clubs carried out 23 % and companies 21 %. Companies had the biggest budgets but the biggest share of the public funding was granted municipalities. According to the results, the theme "others" was the most popular theme. It was carried out 19 per cent of all sports development projects, which were supported via EU-funding. After the theme "others" the most popular subjects for projects were trails (17%).

If you are interested in getting more information about EU funding and sports in Finland, go to the website of the Regional Sport of Finland (www.liikunnanaluejarjestot.fi), the Finnish Olympic Committee (www.olympiakomitea.fi) or the Ministry of Education and Culture (www.minedu.fi). You can also find more information about on the website of the Sport Unit of the European Commission (<https://ec.europa.eu/sport/>).

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	LIIKUNNALLE TUKEA JAKANEIDEN EU-OHJELMIEN ESITTELY	7
2.1	Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma vuosina 2014–2020	7
2.1.1	Leader-toimintatapa	7
2.1.2	Maaseutuohjelman hanketyypit	8
2.2	Rakennerahastot ohjelmakaudella 2014–2020	8
3	AINEISTO, MENETELMÄT JA LUOKITTELU	11
4	EU-EUROT LIIKUNNALLE 2017–2020	16
4.1	Liikunnan saama maaseutuohjelman rahoitus Leader-ryhmiltä vuosina 2017–2020 Esimerkkejä Leader-ryhmien rahoittamista liikuntaa edistäneistä hankkeista vuosina 2017–2020	20
4.2	Liikunnan saama maaseutuohjelman rahoitus ELY-keskuksilta vuosina 2017–2020 Esimerkkejä ELY-keskusten rahoittamista liikuntaa edistäneistä hankkeista vuosina 2017–2020	31
4.3	Liikunnan saama rahoitus rakennerahastoista vuosina 2017–2020 Esimerkkejä rakennerahastoista tukea saaneista liikuntaa edistäneistä hankkeista vuosina 2017–2020	38
5	YHTENNVETO VUOSIEN 2017–2020 LIIKUNNALLISISTA HANKKEISTA	48
6	LÄHTEET	50

1 JOHDANTO

EU Sport 2021 -hanke tavoittelee liikuntaväelle lisää EU-hankerahoitusta – taustaa raportille

Euroopan unionin uusin ohjelmakausi alkoi vuoden 2021 alusta ja se kestää vuoden 2027 loppuun. Myös tällä ohjelmakaudelle EU-rahoitusta on haettavissa liikuntaa ja hyvinvointia edistäviin hankkeisiin – tämä edellyttää toki hankeidean sopimista kunkin rahoitusohjelman kriteereihin. Toivottavasti saat tästä raportista innoitusta hyödyntää EU-rahoitusta!

”EU Sport 2021-” on vuoden 2021 elokuussa aloitettu Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry:n (Liikunnan aluejärjestöjen), Suomen Olympiakomitean sekä opetus- ja kulttuuriministeriön yhteishanke. Hankkeen tavoitteena on lisätä liikuntaväen EU-hankerahoitusten hyödyntämistä. Lisäksi EU Sport 2021-hankkeen tavoitteena on lisätä liikuntaväen osaamista EU-rahoitusten hyödyntämiseksi, luoda win-win –tilanteita eri toimijoille ja laajentaa liikunnan EU-hanketekijöiden verkostoa. Yhteishankkeen on mahdollistanut opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) osarahoitus.

Tällä raportilla tavoitellaan kokonaistilanteen kuvausta kansallisesti rahoitetuissa liikunnallisissa EU-hankkeissa viime ohjelmakauden neljän viimeisen vuoden aikana. Kartoitusta on siis rajattu kuluvan ohjelmakauden loppuosaan ajalle 1.1.2017–31.12.2020. Raportti on yhteenveto Manner-Suomen maaseutuohjelmasta sekä rakennerahastoista tukea saaneista liikuntaa laajasti edistäneistä EU-hankkeista. Kansainväliset EU-rahoitukset on jätetty tietoisesti tämän kartoituksen ulkopuolelle. Nyt tehty raportti on jatkoa viidelle aikaisemmalle kartoitukselle EU-rahoitusta saaneista liikunnallisista hankkeista Suomessa. Hankkeita on kartoitettu aikaisemmin vuosilta 2000–2004, 2004–2006, 2007–2011 (aivan alkuvuosi), 2011–2013 ja 2014–2016.

Tämän laajan selvitystyön ja raportin on tehnyt hankekoordinaattori Anni Kettunen (liikunnanohjaaja AMK, liikuntatieteiden ylioppilas) ajalla 1.9.–19.11.2021. Tukena ja ohjaajana työssä toimi erityisasiantuntija Timo Hämäläinen.

Vuosina 2017-2020 yli 115 miljoonaa euroa julkista tukea kansallisista EU-rahoitusohjelmista suomalaisille liikuntahankkeille

EU:n maaseutuohjelma- ja rakennerahastohankkeiden yhteenlaskettu varattu julkinen tuki liikuntahankkeille vuosina 2017–2020 oli 115,2 miljoonaa euroa, ja tukea sai 1.399 hanketta. Yksityisen rahoituksen arvioidaan olevan n. 64 miljoonaa euroa, jolloin EU-ohjelmien kokonaisvaikuttavuus liikunnan osalta vuosina 2017–2020 oli lähes 180 miljoonaa euroa. EU-ohjelmien kautta saatava tuki täydentää siis osaltaan liikunnan valtiolta ja kunnilta vuosittain saamaa rahoitusta.

Raportin luokittelusta

Tässä raportissa esitellään aluksi lyhyesti rahoitussuunnat ja hanketyypit sekä aineistolle tehty luokittelut. Raportissa on päädytty luokittelemaan aineistoa alueellisesti, temaattisesti sekä toteuttajatahon mukaan. Luokitteluilla on pyritty saamaan selvityksestä entistä havainnollisempi ja löytämään siitä trendejä ja kehityssuuntia. Luokittelujen jälkeen raportissa on kolme erillistä rahoitussuunnittain koottua osiota, jossa hankkeita on eritelty tarkemmin. Tämä selvitys koostuu tästä ”raporttiosasta” sekä hyvin laajasta projektistauksesta, joka on erillisenä liitteenä. Erillisessä projektistauksessa on kuvattu hankkeet lyhyesti rahoittajittain.

EU:n ohjelmakausi vuosina 2021-2027

– mistä liikunnallisista EU-hankemahdollisuuksista tietoa?

Olympiakomitea ja opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) järjestävät edelleen liikuntaväen avoimia EU-aamukahveja ja muita infotilaisuuksia liittyen EU-asioihin ja liikuntaan. Tämä yhteistyö tulee jatkumaan, kuten EU-asioista tiedottaminen niin Liikunnan aluejärjestöjen (www.liikunnanaluejarjestot.fi), Suomen Olympiakomitean (www.olympiakomitea.fi/eu) ja OKM:n nettisivuilla (www.minedu.fi). Liikuntayhteisön tukena tiedon hankkimisessa on Euroopan Olympiakomitean Brysselin toimisto, mitä kautta saadaan viimeisin tieto kansainvälisistä EU-hankemahdollisuuksista sekä kokemuksista eri puolilta Eurooppaa. Tiedottavana ja neuvovana viranomaisena Erasmus+Sport -ohjelmassa Suomessa on Opetushallitus (OPH), jonka nettisivuilla (<https://www.oph.fi>) on jatkuvasti päivittyvää tietoa myös Erasmus+ Sport-ohjelmasta. Myös EU-komission urheiluyksikkö (<https://sport.ec.europa.eu/>) ylläpitää EU-politiikasta ja myös EU-rahoituksesta infoa antavia nettisivuja.

Yhtenä resurssina on se, että kaikki Liikunnan aluejärjestöt omaavat EU-hankekokemusta omissa maakunnissaan. Tämän osaamisen kautta ne toimivat liikuntayhteisön toimijoiden tukena myös EU-hanketoimintaan liittyvissä asioissa.

Helsingissä 23.11.2021

Timo Hämäläinen
erityisasiantuntija
Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry

Ilmari Nalbantoglu
pääliikö, yhteiskuntasuhteet
Suomen Olympiakomitea

Anni Kettunen
hankekoordinaattori
Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry

Kuva: Tero Takalo-Eskola

2 LIIKUNNALLE TUKEA JAKANEIDEN EU-OHJELMIEN ESITTELY

2.1 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma vuosina 2014–2020

Maaseutualueiden kehittämistä rahoitetaan Euroopan maatalouden kehittämisen maaseuturahastosta. Suomessa maaseuturahaston varoja myönnetään Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman ja Ahvenanmaan maaseudun kehittämisohjelman kautta. Maaseudun kehittämiseksi on ohjelmakaudella 2014–2020 tarjolla julkista tukea 8,265 miljardia euroa. Julkinen tuki muodostuu EU:n maaseuturahastosta ja kansallisesta rahoituksesta valtiolta ja kunnilta. Tuet maksetaan Maaseutuviraston kautta. Lisäksi ohjelmaan sisältyy yksityistä rahoitusta, joka voi olla esimerkiksi pankkilainaa tai talkootyötä. (ely-keskus.fi; maaseutu.fi.)

Maaseutuohjelman tavoitteena on elinvoimaisen maaseudun säilyminen, osaamisen kehittäminen, ympäristön tilan paraneminen ja uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käyttö. Hyöty maaseutuohjelmasta suuntautuu viljelijöille, maaseudun yrityksille, maaseudun asukkaille ja laajemmin koko ympäristölle. Maaseutuohjelman tuista valtaosa on varattu maaseutu- ja viljelytukiin, mutta ohjelmasta rahoitetaan myös paljon pieniä ja paikallisia hankkeita, joilla edistetään asumisolosuhteita maaseudulla. Käynnissä olevalla siirtymäkaudella 2021–2022 maaseutuohjelman toimenpiteitä jatketaan vanhan kehittämisohjelman mukaisesti, mutta rahoitus saadaan uuden ohjelmakauden varoista. Uuden suunnitelman painotuksia valmistellaan tällä hetkellä ja ohjelman toteutus alkaa 2023. (mmm.fi.)

Maaseutuohjelman rahoitusta voi hakea hankkeen koosta riippuen joko Leader-toimintaryhmiltä tai suoraan ELY-keskuksista. Leader-ryhmien kautta rahaa on jaossa ohjelmakaudella 2014–2020 noin 300 miljoonaa eli runsas viisi prosenttia EU:n rahoitusosuudesta. Joidenkin maaseutuohjelman tukien saaminen voi edellyttää myös omaa rahoitusta, mutta perusedellytyksenä tukien myöntämiselle on, että niillä joko tuetaan ympäristön tilaa, edistetään maaseudun elinkeinoja ja työllisyyttä tai

luodaan harrastusmahdollisuuksia ja vireää toimintaa maaseudulle. Koska Suomi on hyvin maaseutuvoittainen maa, vain suurimpien kaupunkien keskustat on rajattu maaseutuohjelman ulkopuolelle. (maaseutu.fi.)

Vuosina 2017–2020 maaseutuohjelmasta rahoitettiin yhteensä 1115 liikuntaa edistänyttä hanketta, joista 956 toteutettiin Leader-rahoituksella ja 159 ELY-keskusten rahoittamina. Julkista tukea (EU ja kansallinen julkinen rahoitus) hankkeet saivat 54,3 miljoonaa ja hankkeiden yhteenlasketut kokonaiskustannukset olivat liki 83 miljoonaa euroa.

2.1.1 Leader-toimintatapa

Enemmistö maaseutuohjelmasta rahoitetusta liikuntahankkeista toteutettiin Leader-toimintaryhmien kautta vuosina 2017–2020. Leader on käytössä oleva toimintatapa koko Euroopan unionin alueella, ja sen perusajatuksena on julkisen vallan siirtäminen paikallisille toimijoille. Leader tähtää paikallisen asiantuntemuksen ja osaamisen hyödyntämiseen kehittämistyössä eli toisin sanoen pyritään siihen, että paikalliset ihmiset kehittävät omaa elinympäristöään paikallisin voimin omien tarpeidensa perusteella. Leader-rahoitusta on mahdollista saada yleishyödylliseen kehittämishankkeeseen, investointihankkeeseen tai yrityshankkeeseen, ja hankkeesta riippuen tukea voidaan myöntää 20–100 prosenttia kuluista. Alueiden omat Leader-ryhmät antavat tietoa rahoituksen yksityiskohdista. Rahoitettavan hankkeen on vastattava Leader-ryhmän kehittämisstrategian tavoitteisiin. Ajanjaksolla 2017–2020 Manner-Suomessa toimi 54 Leader-ryhmää. (leadersuomi.fi.) Selvityksen luontivaiheessa syksyllä 2021 Leader-ryhmien strategiatyö on parhaillaan käynnissä. Rahoitusta myönnetään aiempien painopisteiden perusteella, kunnes uudet strategiat ovat valmiina.

Leader-rahoitusta voivat hakea esimerkiksi kunnat, säätiöt, yhdistykset tai pienet yritykset. Hanke

voidaan aloittaa, kun Leader-ryhmä on vastaanottanut hankehakemuksen. Lopullisen rahoituspäätöksen hankkeesta tekee ELY-keskus, mutta ELY-keskus voi poiketa Leader-hallituksen päätöksestä ainoastaan, mikäli päätös ei ole lakien ja asetusten mukainen. Leader-ryhmien hallitukset muodostuvat kolmikantaperiaatteen mukaisesti eli kolmasosa hallituksen jäsenistä on julkisen hallinnon edustajia, toinen kolmannes paikallisten yhdistysten ja yritysten edustajia ja loput maaseudun asukkaita. Hankkeiden valmistelu ja päätösvalta rahoitettavista hankkeista säilyy siis paikallisilla ihmisillä. Kuka tahansa alueen asukas voi osallistua Leader-ryhmän toimintaan toteuttamalla hankkeen, olemalla mukana hankkeessa tai liittymällä yhdistyksen jäseneksi (leadersuomi.fi).

2.1.2 Maaseutuohjelman hanketyypit

Yleishyödyllisellä kehittämishankkeella pyritään edistämään asukkaiden palveluita, säilyttämään paikallista kulttuuria ja parantamaan kylän viihtyisyyttä esimerkiksi kulttuuri- tai liikuntatapahtumien järjestämisellä. Kehittämishanke voi myös liittyä nuorten projekteihin, ympäristöprojekteihin tai kansainvälisiin yhteistyöhankkeisiin. Tärkeintä on hyödyttää mahdollisimman monia alueen asukkaita kehittämishankkeen tuloksilla. Tukitaso voi maksimissaan olla täydet 100 prosenttia hankkeen kokonaiskustannuksista. (popleader.fi) *

Yleishyödyllisellä investointihankkeella pyritään lisäämään paikallisten asukkaiden palveluita ja hyvinvointia. Tuella voidaan rahoittaa esimerkiksi kylätalon korjaus, yhteisten koneiden hankinta tai patikkareitistön perustaminen. Tukitaso voi maksimissaan olla 75 prosenttia kokonaiskustannuksista tai 100 prosenttia sillä edellytyksellä, että hakijana on julkisoikeudellinen yhteisö. (popleader.fi) *

Elinkeinojen kehittämishankkeen tavoitteena on monipuolistaa maaseudun elinkeinotoimintaa. Hankkeiden tavoitteena ei ole hyödyttää yksittäistä yrittäjää vaan koko toimialaa. Tukea voidaan myöntää esimerkiksi mikroyritysten toimintaympäristön kehittämiseen tai yritysten yhteistoimintaan. Tukitaso voi maksimissaan olla täydet 100 prosenttia kokonaisrahoituksesta. (popleader.fi)

Yritystuilla rahoitetaan yksittäisten yrittäjien hankkeet, joiden tavoitteena on yritysten kehittäminen. Tukea voidaan hakea esimerkiksi rakentamiseen tai laitteiston hankintaan (investointituki), yrityksen perustamiseen (perustamistuki) tai yritysryhmähankkeen tuotantomenetelmien kehittämiseen (kehittämistuki). Investointituen määrä on maksimissaan

35 prosenttia ja kehittämistuen määrä puolestaan enintään 75 prosenttia kokonaiskustannuksista. Perustamistuen määrä on uuden yrityksen perustamiseen tai toimivan yrityksen uuteen liiketoimintaan 5 000–35 000 euroa. (popleader.fi)

* Tässä hankeselvityksessä yleishyödyllisiä kehittämis- ja investointihankkeita ei ole eroteltu omiksi luokikseen, vaan ne molemmat lukeutuvat kehittämishankkeiden alle.

2.2 Rakennerahastot ohjelmakaudella 2014–2020

Liikuntaa edistävät hankkeet ovat saaneet tukea Maaseutuohjelman ohella EU:n rakennerahastoista. Rakennerahastoja ovat Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahasto (ESR). Rakennerahastojen tavoitteena on vähentää alueiden välisiä kehityseroja, vahvistaa alueiden kilpailukykyä, työllisyyttä ja hyvinvointia. Tukea suunnataan erityisesti rakennemuutoksesta kärsiville alueille. Rakennerahastotoiminta käynnistyi vuonna 1995 eli samana vuonna kun Suomi liittyi Euroopan unionin jäseneksi, minkä jälkeen ohjelmakausia on ollut neljä: 1995–1999, 2000–2007, 2007–2013 ja 2014–2020. Kauden 2014–2020 rakennerahasto-ohjelman EU-rahoitusosuus oli noin 1,3 miljardia euroa. Julkisesta rahoituksesta valtion osuus on 75 prosenttia, ja loput 25 prosenttia kuntien ja muun julkisen rahoituksen osuutta.

Rakennerahastoista tukea myönnetään hankkeille, jotka toteuttavat jotakin Suomen rakennerahasto-ohjelman tavoitteista. Keskeisiä tavoitteita ovat uuden luomisen ja innovoinnin edistäminen, työpaikkojen ja yritysten kehittäminen sekä kasvun tukeminen, ammattitaidon ja osaamisen kehittäminen sekä osallisuuden lisääntyminen. Rahoitusta voivat hakea esimerkiksi kunnat, yritykset, erilaiset järjestöt tai tutkimus- ja oppilaitokset. Rakennerahastohankkeiden avulla tuetaan alueellista hyvinvointia, ja mahdollisesti tuotetaan uusia innovaatioita, yrityksiä ja työpaikkoja. (rakennerahastot.fi.)

Ohjelmakaudella 2014–2020 Suomessa rakennerahasto-ohjelmia toteutetaan viidellä alueellisella osiolla, joita ovat etelä, länsi, itä, pohjoinen ja valtakunnallinen osio. Itä- ja Pohjois-Suomen osuus rahoituksesta on 70,9 prosenttia, kun Etelä- ja Länsi-Suomen osuus on 29,1 prosenttia alueellisesta rahoituksesta. Uusimman alue- ja rakennepolitiikan ohjelman, Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027, valmistelu on parhaillaan käynnissä. (rakennerahastot.fi.)

Euroopan sosiaalirahasto (ESR) tukee työllisyyttä ja työllistymisedellytyksiä kehittämällä osaamista ja palvelurakenteita. Euroopan sosiaalirahaston tuella voidaan esimerkiksi edistää tasa-arvoa ja kehittää osaamista sekä henkilöiden hyvinvointia, aktivoida ihmisiä osallistumaan ja tekemään työtä sekä ehkäistä syrjäytymistä. Rahoitusosuudesta noin kolmasosa on ESR-rahoitusta. (rakennerahastot.fi.)

Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) tukee hankkeita, jotka parantavat työllisyyttä sekä lisäävät alueiden kilpailukykyä ja elinvoimaisuutta. Erityisesti EAKR-ohjelman avulla pyritään parantamaan

työllisyyttä Suomen heikoimmin työllistyvillä alueilla. Rahoitusosuudesta noin kaksi kolmasosaa on EAKR-rahoitusta. (rakennerahastot.fi)

Vuosina 2017–2020 rakennerahastojen tuen avulla maassamme toteutettiin 284 liikuntaa edistänyttä hanketta. Hankkeista 163 toteutettiin aluekehitysrahaston tuella ja 121 sosiaalirahaston tuella. Julkisen tuen kokonaismäärä oli lähes 61 miljoonaa ja hankkeiden yhteenlasketut kokonaiskustannukset kohosivat 96,8 miljoonaan, keskimääräisen tukiprosentin ollessa 63.

Kuva: Tero Takalo-Eskola

Pellon kylävaaralle on rakennettu uudet kuntoportaat liikuntalaitteineen. Lisäksi vuonna 1997 rakennetut Olympiavoittaja Eero Mäntyrannan portaat kunnostetaan osana hanketta.

(Porthaita, patikointia ja porinoita Pellossa -hanke)

3 AINEISTO, MENETELMÄT JA LUOKITTELUT

Tämä selvitys koostuu liikuntaa edistäneistä hankkeista, jotka ovat saaneet rahoitusta EU:n rakennerahastoista sekä Manner-Suomen maaseutuohjelmasta. Selvitys on koottu ohjelmakauden 2014–2020 loppupuoliskolla eli ajanjaksolta 1.1.2017–31.12.2020. Raporttiin on kartoitettu kolme ohjelmakaudella 2014–2020 toteutettua rahoitussuuntaa:

1. **Maaseutuohjelma: Leader-toimintaryhmien kautta jaettu rahoitus**
2. **Maaseutuohjelma: ELY-keskusten jakama rahoitus**
3. **EAKR- ja ESR- ohjelmien kautta jaettu rahoitus**

Liikuntaa ja hyvinvointia edistäneiksi hankkeiksi on selvityksessä katsottu kuuluvan kaikki sellaiset hankkeet, joilla on pyritty edistämään liikunnan olosuhteita, liikunnan harrastamista tai kehitetty liikunnan ja urheilun toimialalla palveluita ja toimintamalleja. Hanke on otettu mukaan listaukseen, jos hankkeen julkisissa tiedoissa on mainittu liikuntaan tai fyysiseen hyvinvointiin liittyviä asioita. Uutena piirteenä selvitykseen on otettu mukaan aiempaa laajempi hyvinvointinäkökulma, joka on tuonut mukanaan selvitykseen esimerkiksi liikunta-alan yritystoiminnan. EU-hankerahoitus on lähtökohtaisesti elinkeinotoiminnan rahoitusta ja tässä selvityksessä halusimme nostaa joitakin esimerkkejä myös liikuntasektorin EU-rahoitteisista yrityshankkeista. Elinkeinollisten hankkeiden esille nostaminen linkittää tätä selvitystä eri EU-maissa tehtyihin selvityksiin, joista monet nostavat esille pelkästään elinkeinotoiminnan edellytyksiä kehittäviä hankkeita.

Tulossa oleva sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus eli sote-uudistus on vaikuttanut hyvinvointia edistävien hankkeiden määrään. Uudistusta koskevat sote-sektorin hankkeet on jätetty pois tästä selvityksestä. Myös mittaamiseen liittyvä hyvinvointiteknologia (esim. verenpaine- ja kehonkoos-

tumusmittareiden hankinta) on jätetty selvityksestä pois, ellei kyseessä ole selkeä urheiluteknologiahanke.

Liikunnan olosuhteiden edistämistä on esimerkiksi maaseuturahaston varoilla tehty korjaushanke kylätaloon. Kylätalohankkeista on mukaan otettu ne, joissa mainitaan liikunnalliseen harrastustoimintaan liittyvät korjaukset tai hankinnat. Liikuntaolosuhteiden edistämistä voi olla myös pitkospuiden hankinta luontopolulle tai laiturin rakentaminen uimarannalle. Liikunnan harrastamista edistävät puolestaan esimerkiksi työkyvyn parantamishankkeet, missä liikuntaa on selkeästi käytetty yhtenä välineenä.

Liikunnan ja urheilun palveluiden edistämistä ovat urheilukenttien rakentaminen tai liikuntatapahtumien kehittäminen. Tässä selvityksessä liikuntaa ja hyvinvointia edistäviksi hankkeiksi on huomioitu myös esteettömyyttä parantavat hankkeet, jotka mahdollistavat paremmin liikuntarajoitteisten pääsyn liikuntapaikoille tai toiminnan liikuntapaikoille. Selvityksestä on sen sijaan jätetty pois muun muassa kevyen liikenteen väylien rakentaminen, mikä noudattaa yhtenäistä linjaa edelliskauden hankeselvityksen kanssa. Kalastukseen sekä metsästykseseen liittyvät hankkeet on myös rajattu ulkopuolelle, ellei hanke sisällä liikunta-aspektia (esimerkiksi ampumaradat).

Maaseuturahastohankkeet on koottu maaseutuviraston ylläpitämästä Hankerekisteristä. Hankerekisteri sisältää tiedot kaikista hankkeista, joita Leader-ryhmät ja ELY-keskukset ovat toistaiseksi rahoittaneet ohjelmakaudella 2014–2020. Koska tietojen siirtäminen Hankerekisteristä Exceliin osoittautui ongelmalliseksi, pyydettiin materiaalit taulukkomuotoisina suoraan maaseutuvirastolta. Materiaalista poimittiin edellä mainitun määrittelyn perusteella hankkeet, jotka muodostavat tämän selvityksen aineiston. Rakennerahastohankkeet (EAKR ja ESR) on puolestaan koottu Eura2014-rekisteristä. Rakennerahastohankkeiden kokonaisbudjettien tiedot

Kuva: Tero Takalo-Eskola

saatiin käyttöön työ- ja elinkeinoministeriön neuvonnan kautta. Jokaisesta selvityksen hankkeesta on pyritty kokoamaan hankkeen toteuttaja, julkisen tuen määrä, kokonaisbudjetti, hankeaika, toteutusalue, yhteystiedot sekä lyhyt hankekuvaus.

Kuten aiemmissa hankeselvityksissä, myös tällä kertaa liikuntaa edistäneiden hankkeiden tunnistaminen suuresta hankemassasta on ollut yhden tekijän takana. Prosessin luonne on näin ollen subjektiivinen, ja inhimilliset virheet ovat mahdollisia. Tässä selvityksessä on pitkälti pyritty noudattamaan viime ohjelmakauden lopussa tuotetun laadukkaan hankeselvityksen raameja ja aineiston luokittelua.

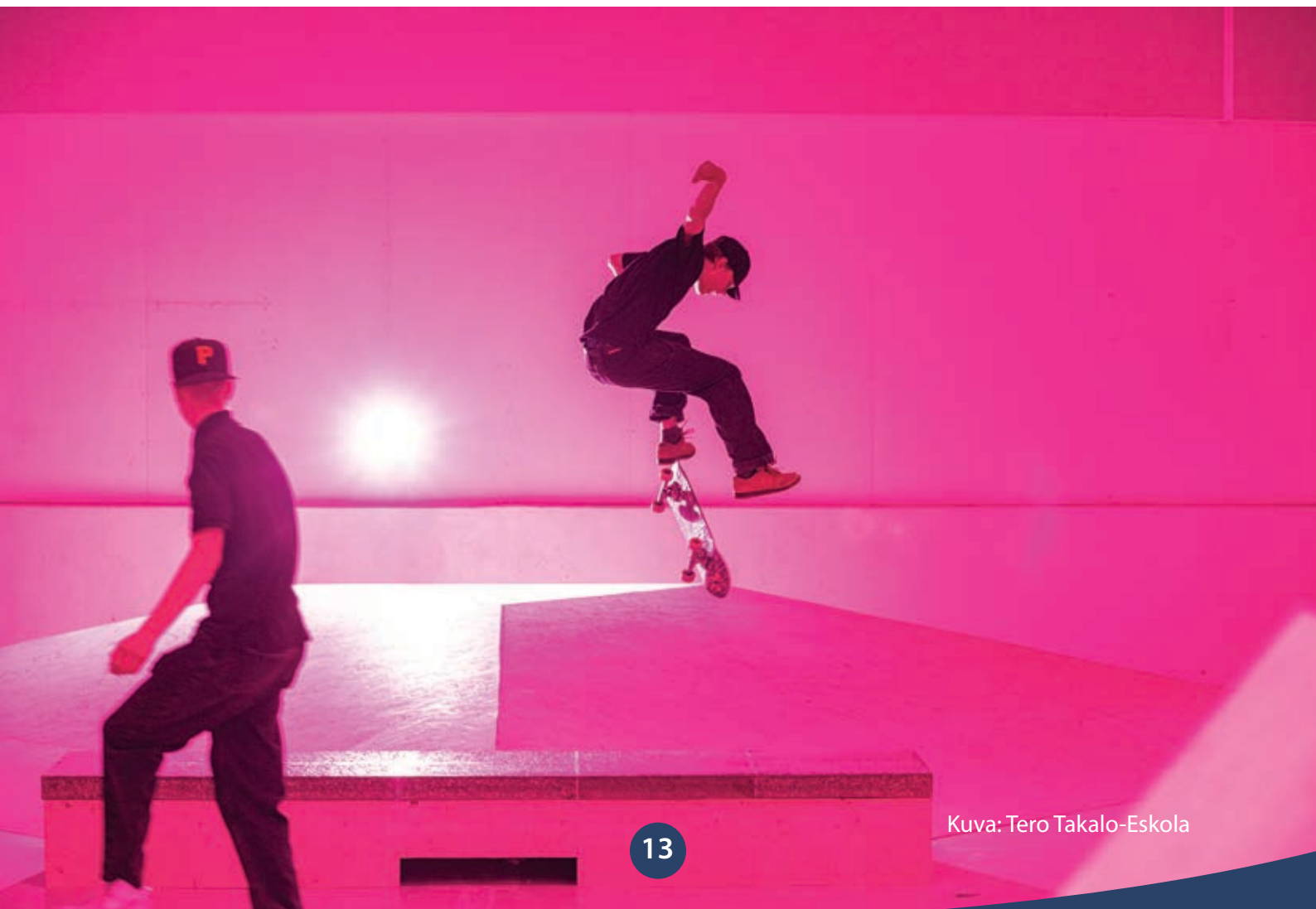
Eri rahoitussuuntien hankkeet on selvityksessä luokiteltu kolmeen yhteiseen luokkaan, joita ovat alueellinen luokka (suuralue ja ELY-alue), toteuttajatason mukainen luokka ja temaattinen luokka. Luokittelulla pyritään lähtökohtaisesti havainnollistamaan aineistoa ja tarjoamaan pohjatietoa liikunnan EU-hanketoiminnan kehittämiseksi tulevaisuudessa. Leader-ryhmät, jotka toimivat useamman ELY-keskuksen alueella, on jaoteltu viimekertaisen hankeselvityksen esimerkin mukaisesti. Suuralueiden määrittely noudattaa rakennerahastojen aluejaottelua ja EURA-rekisterin ELY-keskusten ja maakuntaliittojen ryhmittelyä suuralueisiin.

Temaattisessa jaottelussa hankkeet on luokiteltu kahdeksaan ryhmään niiden tosiasiallisen sisällön mukaan. Ryhmässä "muut" on esimerkiksi urheilutapahtumien suunnittelua ja urheiluseurojen erillisten kokoustilojen rakentamista, ratsastusmaneesien rakentamista sekä ampumaratojen kunnostusta. Kehittämis-, koordinointi- ja toiminnanorganisointihankkeet pitävät sisällään myös kaikki liikuntaan liittyvät yritystoiminnan kehittämishankkeet. Alueiden kehittämis- ja esiselvityshankkeet on kategorisoitu pääteeman mukaisesti alaluokkiin, esimerkiksi reitistön kehittäminen kuuluu alaluokkaan "reitistöt". Tässä selvityksessä kategoriaan kone-/laitehankinnat on lisätty myös välinehankinnat.

1. sisäliikuntapaikat
2. ulkoliikuntapaikat
3. virkistysalueet, leikkipaikat, ulkoilualueet, uimarannat
4. reitistöt
5. kone/laite/välinehankinnat
6. koulutus-, aktivointi-, työelämä- ja terveydenedistämishankkeet
7. kehittämis-, koordinointi- ja toiminnanorganisointihankkeet
8. muut

Toteuttajatahon mukaisessa jaottelussa hankkeet on luokiteltu 14. luokkaan niiden toteuttajan mukaan. Järjestö/yhdistysluokasta on erotettu omiksi luokikseen liikunta- ja urheiluorganisaatiot. Liikunta- ja urheiluorganisaatioiden luokkia ovat urheiluseurat, liikunnan aluejärjestöt ja muut liikuntaorganisaatiot, johon on luokiteltu esimerkiksi lajiliitot, tukiyhdistykset, liikuntatapahtumia toteuttavat yhdistykset ja Suomen Latu ry.

1. yliopisto/ammattikorkeakoulu
2. muu oppilaitos
3. kunta/kuntayhtymä/kaupunki
4. järjestö/yhdistys
5. säätiö
6. valtion viranomainen
7. alueellinen/seudullinen kehittämistoimija
8. maakuntaliitto
9. yritys
10. muu
11. liikunnan aluejärjestöt
12. urheiluseurat
13. muut liikuntaorganisaatiot
14. Leader-ryhmät

Alueellinen luokkajako on toteutettu kahdella tasolla. Ensin Leader-ryhmät on jaettu ryhmiin ELY-alueittain ja sitten ELY-alueet vielä suuralueisiin. Suuralueita ovat etelä, länsi, itä ja pohjoinen. Kahden ELY:n alueella toimivien Leader-ryhmien kohdalla on noudatettu edellisessä hankeselvityksessä tehtyjä linjauksia.

Seuraavassa luvussa syvennyttään hankeaineistoon tarkemmin. Jokaisesta rahoitus suunnasta on koottu oma osionsa, jossa siihen perehdytään luokittelujen, esimerkkihankkeiden ja kaavioiden avulla. Pyrkimyksenä on myös vertailla eri rahoitus suuntia niin keskenään kuin myös kokonaisuuden kanssa. Yhteenvetokappale sitoo lopuksi saadut tulokset yhteen.

ETELÄ	LÄNSI	ITÄ	POHJOINEN
HÄME KAAKKOIS-SUOMI UUSIMAA VARSINAIS-SUOMI	ETELÄ-POHJANMAA KESKI-SUOMI PIRKANMAA POHJANMAA SATAKUNTA	ETELÄ-SAVO POHJOIS-KARJALA POHJOIS-SAVO	KAINUU POHJOIS-POHJANMAA LAPPI
Leader Silmu Leader Pomoväst Leader Ykkösakseli Leader I samma båt - Samassa veneessä Leader Varsin hyvä Leader Jokivatsi- kumppanit Leader-EMO Leader LounaPlussa Leader Linnaseutu Leader Etpähä Päijänne-Leader Leader Pohjois-Kymen Kasvu Leader Sepra Leader Länsi-Saimaa Etelä-Karjalan Kärki-Leader	Leader Ravakka Leader Pyhäjärvisseutu Leader Karhuseutu Aktiivinen Pohjois-Satakunta ry Leader Pirkan Helmi Leader Kantri Leader Joutsenten reitti Leader PoKo Leader Vesuri-ryhmä Leader Maaseutu- kehitys Leader Jyväsräihi Leader Viisari Leader Kuudestaan Leader Liiveri Leader Suupohja Leader Aisapari Leader Aktion Österbotten Leader Yhyres	Leader Veej'jakaja Rajupusu Leader Leader Piällysmies Leader Mansikka Leader Kalakukko Leader Ylä-Savon Veturi Leader Keski-Karjalan Jetina Joensuun seudun Leader Vaara-Karjalan Leader	Leader Pirityiset Rieska-Leader Keskipeite-Leader Leader Nouseva Rannikkoseutu Oulun Seudun Leader Koillismaan Leader Oulujärvi Leader Elävä Kainuu Leader Peräpohjolan Leader Leader Outokaira Tuottamhan Leader Tunturi-Lappi Leader Pohjoisin Lappi

Taulukko 1. ELY-alueiden ja Leader-ryhmien luokittelu suuralueiden mukaisesti

Kuva: Timo Hämäläinen

4

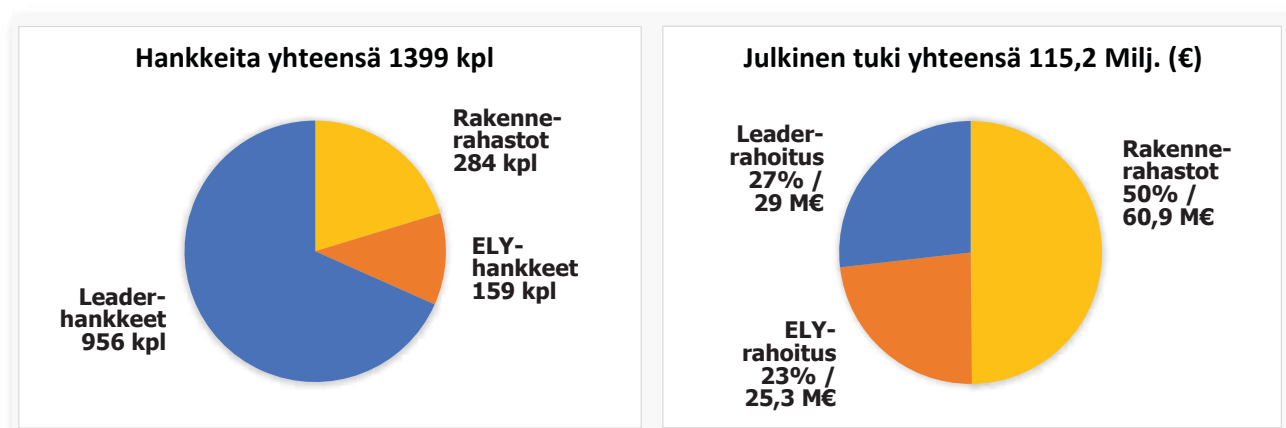
EU-EUROT LIKUNNALLE 2017-2020

Euroopan unionin tukemia liikuntaa edistäneitä hankepäätöksiä toteutettiin ajanjaksolla 1.1.2017–31.12.2020 yhteensä 1399 kappaletta. Enemmistö hankkeista (68 %) oli Leader-rahoitteisia hankkeita, 11 prosenttia ELY-hankkeita ja 20 prosenttia rakennerahastohankkeita. Keskimääräinen tuki kaikille ohjelmakauden loppupuolen hankkeille oli 64 prosenttia. Rahoituksen osalta rakennerahasto-

hankkeet (EAKR), joita kappalemääräisesti oli vain 20 prosenttia kaikista hankkeista, saivat peräti 52,9 prosenttia julkisesta rahoituksesta. Sen sijaan Leader-hankkeet, joita oli 68 prosenttia hankkeista, saivat vain 25 prosenttia julkisesta rahoituksesta. Rakennerahastohankkeet olivat siis euromääräisesti suurin rahoitussuunta.

	Hankkeiden lukumäärä	Julkinen tuki (€)	Budjetti (€)
EAKR	163	29 144 554,00	59 832 529,00
ESR	121	31 722 047,00	36 978 891,00
ELY-hankkeet	159	25 267 952,40	36 141 677,61
Leader-hankkeet	956	29 027 688,07	46 358 559,33
YHTEENSÄ	1399	115 162 241,50	179 311 656,90

Taulukko 2. Hankkeiden lukumäärät ja rahoitustiedot

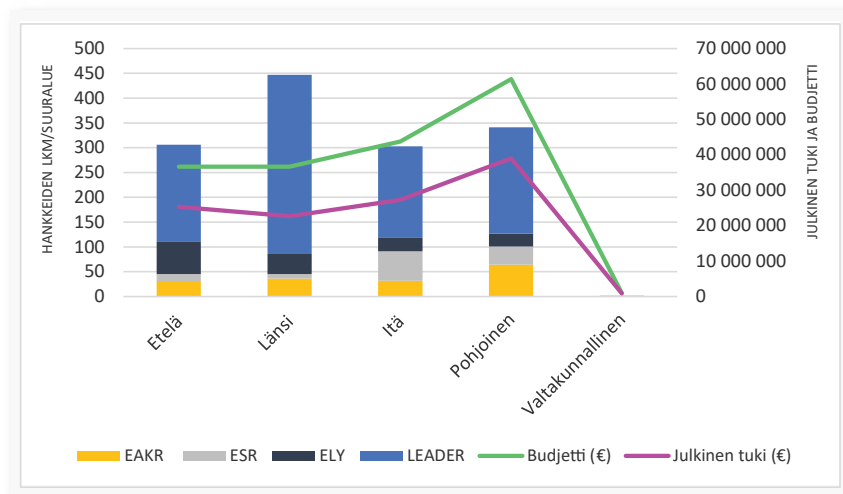

Kuvio 1. Hankkeiden kappalemääräinen jakautuminen rahoitussuunnittain

Kuvio 2. Julkisen tuen jakautuminen rahoitussuunnittain

Tarkastelu suuralueittain osoittaa, että eniten hankkeita eli 32 prosenttia kaikista hankkeista toteutettiin lännessä. Pohjois-Suomessa liikuntaa edistäneitä hankkeita toteutettiin toiseksi eniten eli 24 prosenttia kaikista hankkeista. Kappalemääräisesti idässä ja etelässä hankkeita toteutettiin lähes saman verran, eli 22 prosenttia. Omaksi luokakseen on jaoteltu

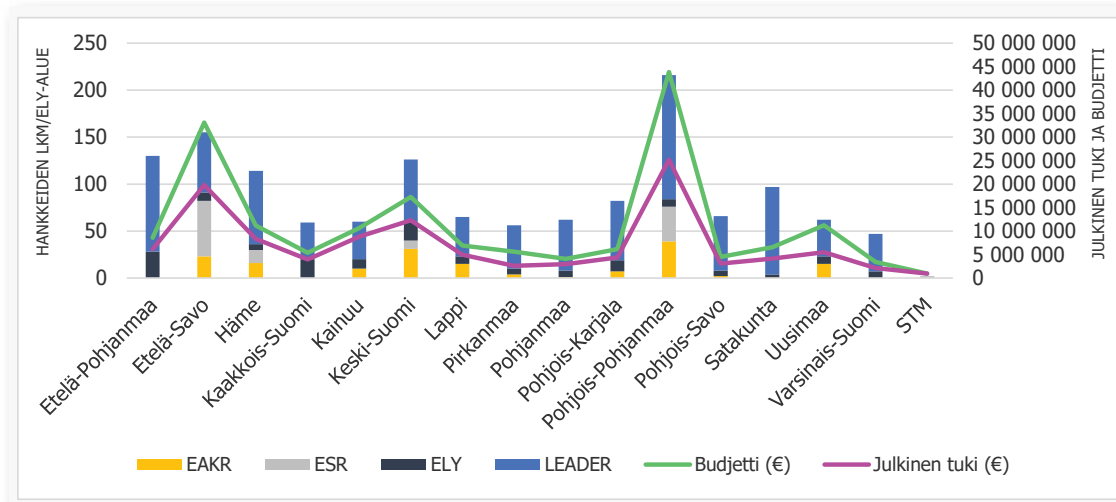
EAKR-ohjelman valtakunnallisesta osiosta rahoitetut kaksi hanketta. Pohjois-Suomen budjetti ja julkinen tuki kipusivat huomattavasti muita suuralueita suuremmaksi johtuen suuresta rakennerahastohankkeiden määrästä. Länsi-Suomi sai julkista tukea suuralueista kaikista vähiten.

Kuvio 3. Liikuntaa edistäneiden hankkeiden kappalemääräinen ja euromääräinen jakautuminen suuralueittain

ELY-alueittain tarkasteltuna Pohjois-Pohjanmaan ELY-alueella rahoitettiin kappalemääräisesti eniten liikuntaa edistäneitä hankkeita (216 kpl). Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus hallinnoi oman alueensa lisäksi kaudella 2014-2020 kulttuuri-, nuoriso- ja liikunta-toimintaa sekä syrjäytymisen ehkäisyä koskenutta valtakunnallista ESR-rahoitusohjelmaa. Seuraavaksi eniten liikuntahankkeita toteutettiin Etelä-Savossa (155 kpl). Yli 100 hanketta toteutettiin Pohjois-Pohjanmaan ja Etelä-Savon lisäksi Etelä-Pohjanmaalla, Keski-Suomessa ja Hämeessä. Kahta rakennerahastohanketta rahoitti ja hallinnoi STM, ja nämä hankkeet on myös tässä jaoteltu omaan luokkaansa. Tämä kasvattaa hieman Pohjois-Pohjanmaan ESR-osuutta. STM:n rahoittamien hankkeiden toteut-

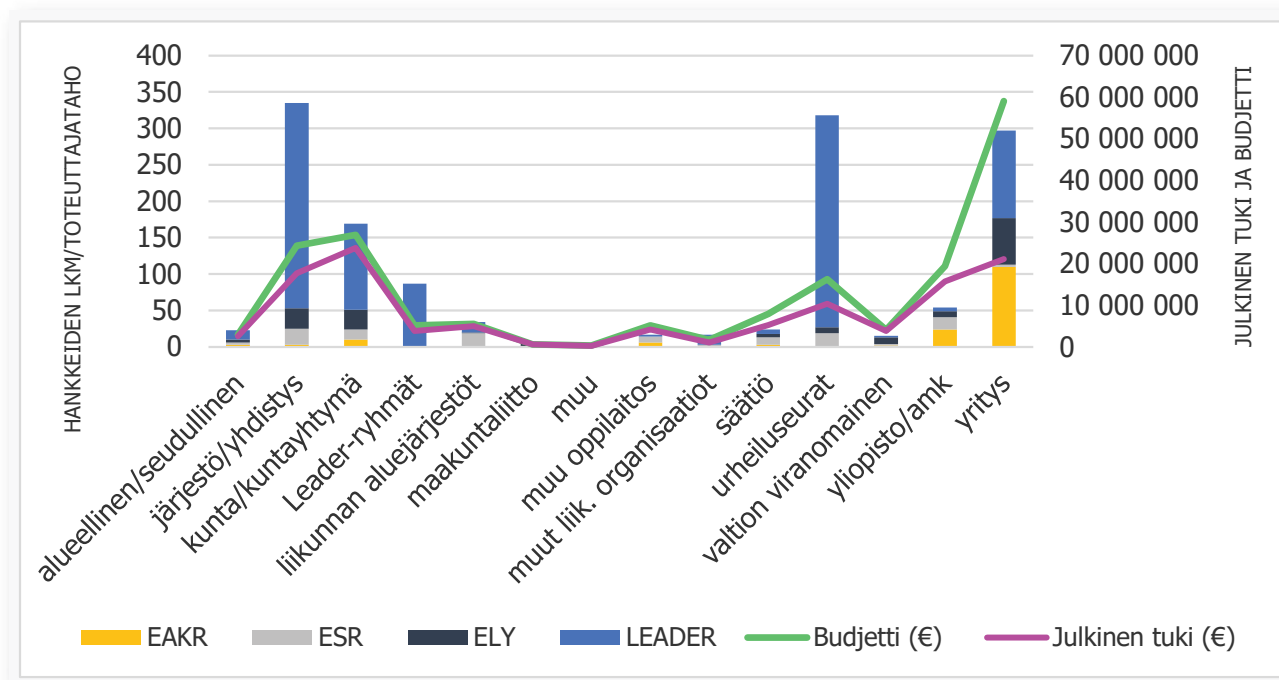
tajatahoina toimivat Suomen Olympiakomitea sekä MIELI Suomen Mielenterveys ry. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on myös rahoittanut suurimmalla summalla liikuntaa edistäneitä hankkeita, minkä vuoksi suuralueittain tarkasteltuna Pohjois-Suomen osuus rahoituksesta oli niin merkittävä. Selittävänä tekijänä on Pohjois-Pohjanmaan hankkeiden, ja erityisesti rakennerahastohankkeiden, huomattava lukumäärä. Myös Etelä-Savossa toteutettujen rakennerahastohankkeiden määrä on muihin alueisiin verrattuna suuri (82 kpl). Rakennerahastohankkeiden suuren määrän vuoksi julkisen tuen osuus Pohjois-Pohjanmaalla ja Etelä-Savossa on merkittävästi suurempi, kuin muilla ELY-alueilla.

Kuvio 4. Liikuntaa edistäneiden hankkeiden kappalemääräinen ja euromääräinen jakautuminen ELY-alueittain

Järjestöt ja yhdistykset toteuttivat eniten liikuntaa edistäneitä hankkeita, yhteensä 24 prosenttia. Suurin osa luokkaan sijoitetuista toimijoista oli kyläyhdistyksiä, jotka toteuttivat maaseutuohjelman Leader-hankkeita. Toiseksi eniten liikuntaa edistäneitä hankkeita toteuttivat urheiluseurat (23%) ja kolmanneksi eniten yritykset (21%). Kaikkien liikuntaorganisaatioiden (urheiluseurat, liikunnan aluejärjestöt ja muut liikuntaorganisaatiot) osuus toteuttajista oli 26 prosenttia.

Kokonaisrahoituksesta suurin osuus oli yrityksillä, 33 prosenttia, kun puolestaan julkista tukea myönnettiin eniten kunnille (21%). Kuntien jälkeen, määrällisesti toiseksi eniten, tukea saivat yritykset (18%). Kunnat sekä järjestöt ja yhdistykset hyödynsivät suurimmaksi osaksi maaseutuohjelmaa, kun taas yritysten hankkeista lähes 40 prosenttia oli rakennerahastohankkeita. Maaseutuohjelman myöntämät tukisummat ovat lähtökohtaisesti pienempiä kuin rakennerahastojen myöntämät rahoitukset.

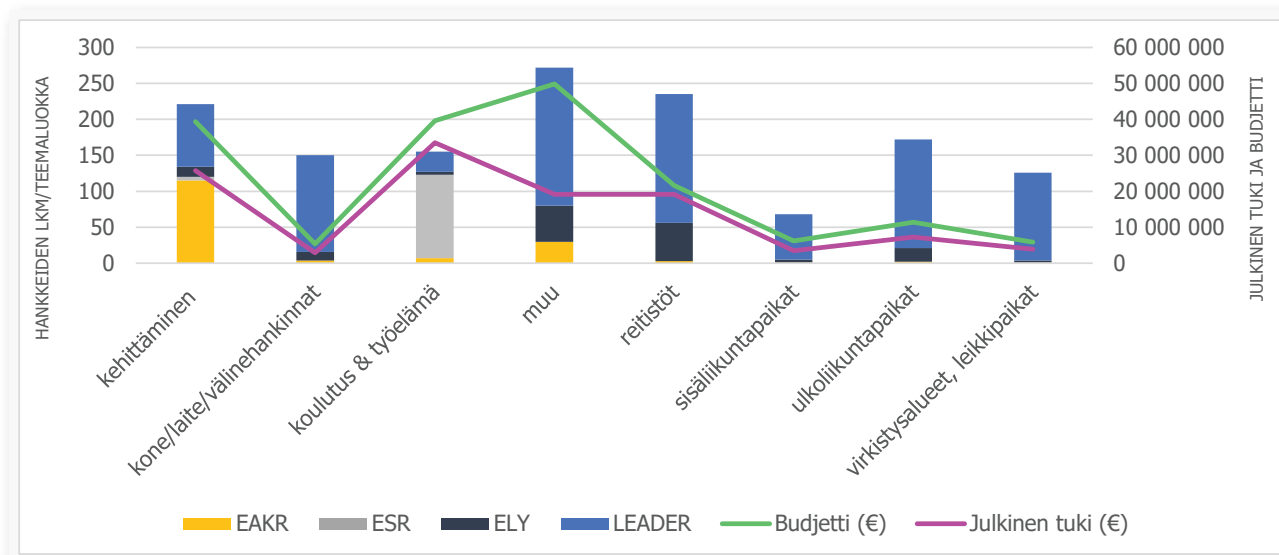
Kuvio 5. Liikuntaa edistäneiden hankkeiden kappalemääräinen ja euromääräinen jakautuminen toteuttajatahon mukaan

Eniten EU-hankerahalla toteutettiin "muu"-teemaluokan hankkeita, yhteensä 19 prosenttia kaikista liikuntaa edistäneistä hankkeista. Suurta lukumäärää selittää se, että kategoriaan kuuluivat kaikki hankkeet, jotka eivät selvästi kuuluneet muihin kategorioihin. Esimerkiksi liikuntapaikat, joissa yhdistyy sisä- ja ulkoliikunta, kuuluivat tähän ryhmään. Teemaluokkaan valittiin kuulumaan myös kaikki ammuntaan, moottoriurheiluun sekä hevosurheiluun liittyvät hankkeet. Kokonaisuudessaan nämä lajit muodostivat 52 prosenttia kaikista kyseisen teemaluokan alalajeista ja ne saivat julkista tukea 48 prosenttia kategorian kokonaistuesta eli yli 2,9 miljoonaa euroa. Kategoriaan lukeutui myös liikuntatapahtumien suunnittelua ja järjestämistä ja urheiluseurojen erillisten kokoustilojen rakentamista.

Toiseksi eniten toteutettiin reitistöhankeita (17%) ja lähes yhtä paljon (16%) kehittämishankkeita. Verrattuna aiempaan selvitykseen kehittämishank-

keiden osuus on pienempi, sillä kehittämiseen liittyviä hankkeita on pyritty ryhmittelemään hankkeen pääteeman mukaisesti selvityksessä hyödynnettäviin alaluokkiin. Kategorialuokittelun perusteella ulkoliikuntaympäristöjen kunnostaminen ja rakentaminen oli kaiken kaikkiaan suosittua, sillä ulkoliikuntaan liittyviä hankkeita (ulkoliikuntapaikat, virkistys- ja leikkipaikat, reitistöt) oli koko hankemassasta lähes 40 prosenttia. Tämä noudattelee samaa linjaa alkukauden selvityksen kanssa.

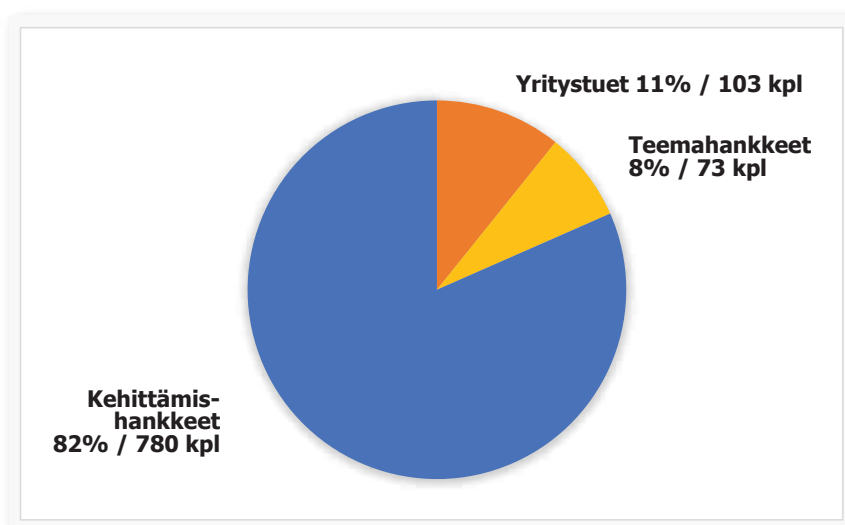
EU-hankerahaa myönnettiin selvästi eniten koulutus- ja työelämähankkeisiin, yli 29 prosenttia. Budjetillaan tämä ryhmä oli toiseksi suurin 22 prosentin osuudellaan. Vähiten julkista tukea saivat kone-, laite- ja välinehankinnat, 2,5 prosenttia julkisen tuen kokonaismäärästä. Teeman budjettiosuus oli myös pienin, vain 3 prosenttia kokonaisrahoituksen määrästä.

Kuvio 6. Liikuntaa edistäneiden hankkeiden kappalemääräinen ja euromääräinen jakautuminen teemoittain

Kuvio 7 havainnollistaa, että kehittämishankkeet ovat ylivoimaisesti suosituin Leader-hankkeiden hakemustyyppi. Maaseudun kehittämishankkeisiin kuuluvat sekä yleishyödylliset investointi- että kehittä-

tämishankkeet. Yritystuet olivat toiseksi suosituin hakemustyyppi, kun taas Leader-ryhmien toteuttamia teemahankkeita toteutettiin vähiten.

Kuvio 7. Leader-hankkeiden jakautuminen hakemustyyppien perusteella

Kaikkien rahoitussuuntien yhteisessä vertailussa selvisi, että vuosina 2017–2020 EU-hankerahalla toteutettiin eniten Leader-hankkeita (956 kpl), mutta tukea jaettiin eniten rakennerahastoille. Suuralueittain hankkeita toteutettiin eniten lännessä ja vähiten idässä ja etelässä. ELY-alueittain

tarkasteltuna aktiivisimpia toteuttajia olivat Pohjois-Pohjanmaan ja Etelä-Savon alueet. Vähiten hankkeita toteutettiin Varsinais-Suomessa. Suurin osa hankkeista kuului kategoriaan ”muu” ja ”reitistöt”. Yleisin toteuttajataho oli järjestöt ja yhdistykset.

4.1 Liikunnan saama maaseutuohjelman rahoitus Leader-ryhmiltä vuosina 2017–2020

Hankekauden 2014–2020 loppupuoliskolla Suomessa toimi 54 Leader-ryhmää, jotka jakoivat vuosina 2017–2020 maaseutuohjelmasta EU-tukea yhteensä 956:lle liikuntaa edistäneelle hankkeelle.

Nämä hankkeet on kartoitettu tähän selvitykseen hyödyntämällä Maaseutuviraston ylläpitämää Hankerekisteriä. Koska tietojen siirtäminen Hankerekisteristä Exceliin osoittautui ongelmalliseksi, pyydettiin materiaalit taulukkomuotoisina suoraan

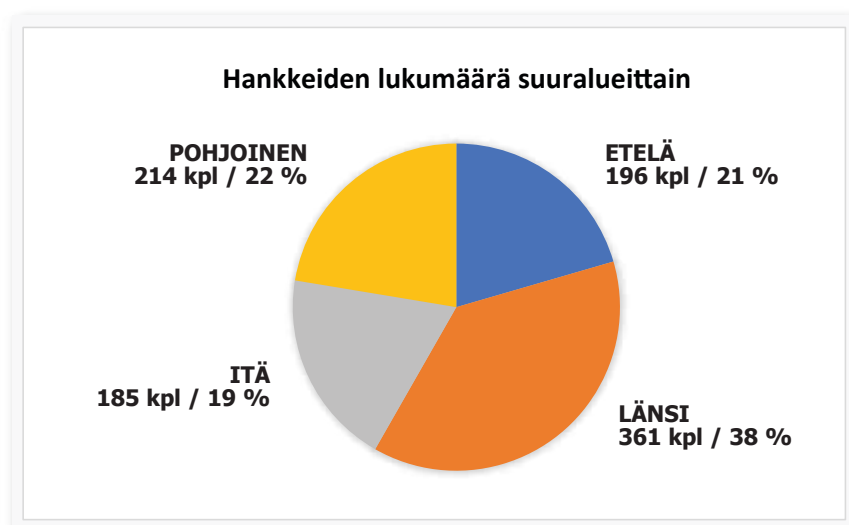
Maaseutuvirastolta. Huolellisen läpikäymisen jälkeen hankkeista muodostui 956:n liikuntaa ja hyvinvointia edistäneen hankkeen aineisto. Julkista tukea hankkeille jaettiin yhteensä yli 29 miljoonaa ja hankkeiden yhteenlasketut budjetit olivat runsaat 46 miljoonaa euroa. Näin ollen keskimääräiseksi tukiprosentiksi muodostui 63 prosenttia. Liikuntaa edistäneiden hankkeiden keskimääräinen budjetti oli 48 490 euroa ja keskimääräinen koko julkisen tuen osalta 30 360 euroa. Hankkeiden budjettien koot ovat hieman pienempiä verrattuna alkukauden selvityksen keskiarvoihin.

LEADER-HANKKEET	
Lukumäärä (kpl)	956
Budjetti €	46 358 559,33
Julkinen tuki €	29 027 688,07
Keskimääräinen julkinen tuki €	30 363,69
Keskimääräinen budjetti €	48 492,22
Keskimääräinen tukiprosentti %	63 %

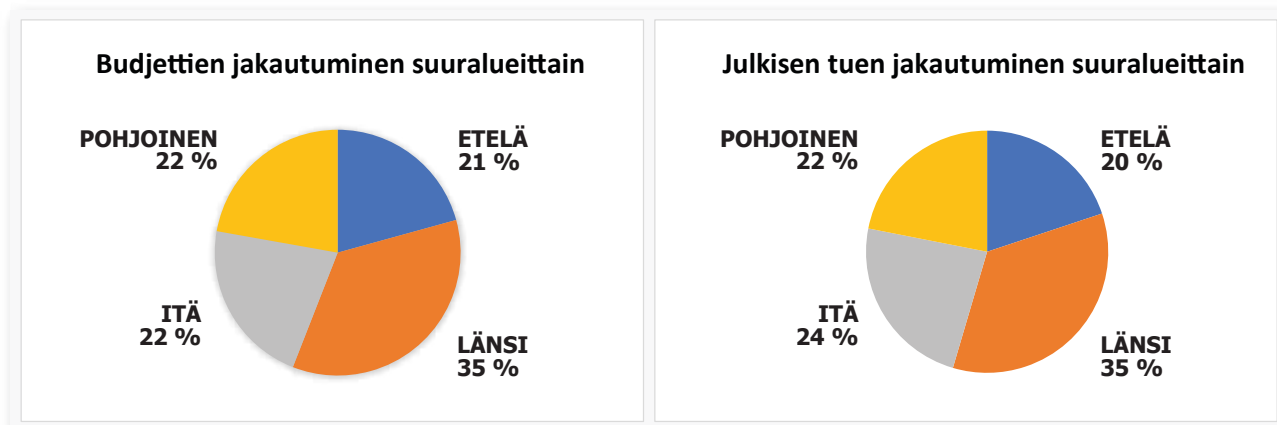
Taulukko 3. Leader-hankkeiden rahoitustiedot

Suuralueittain tarkasteltuna liikuntaa edistäneitä Leader-hankkeita toteutettiin eniten Länsi-Suomessa, yhteensä 361 kappaletta. Toiseksi aktiivisimmat toimintaryhmät sijaitsivat Pohjois-Suomessa, jossa toteutettiin yhteensä 214 liikuntaa edistänyttä hanketta. Etelässä toteutettiin 196 liikuntahanketta ja idässä vähiten, yhteensä 185 hanketta. Rahoitus

jakautui julkisen tuen osalta hankkeiden lukumäärää vastaavasti, eli eniten julkista tukea sai länsi (35 %) ja vähiten itä (21,9 %). Kokonaisrahoituksen osalta lännen ja pohjoisen järjestys pysyi samana, mutta etelässä budjetit jäivät itäistä Suomea vajaan prosenttiyksikön pienemmiksi.

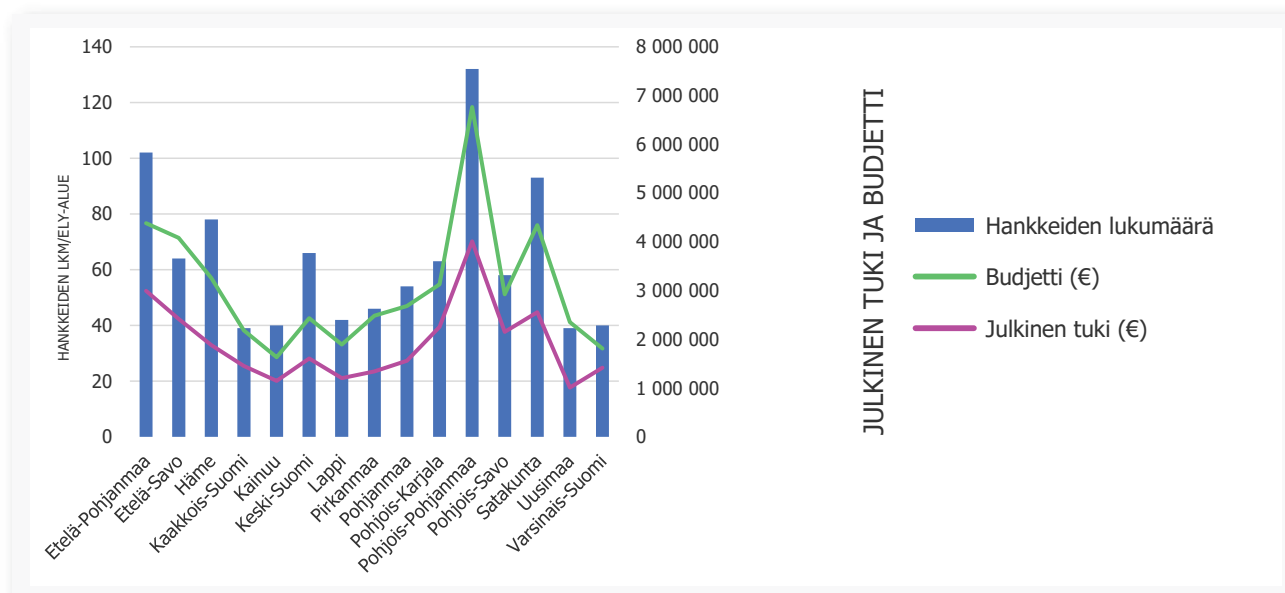
Kuvio 8. Leader-hankkeiden kappalemääräinen jakautuminen suuralueittain

Kuvio 9. Leader-hankkeiden euomääräinen jakautuminen suuralueittain

ELY-alueittain tarkasteltuna Pohjois-Pohjanmaa oli selkeästi aktiivisin Leader-hankkeiden toteuttaja 132 hankkeella. Pohjois-Pohjanmaan neljä Leader-ryhmää toteuttivat yhteensä 14 prosenttia kaikista neljän vuoden aikana toteutetuista Leader-hankkeista. Seuraavaksi aktiivisimmat liikuntahankkeita toteuttaneista ELY-keskusalueista olivat Etelä-Pohjanmaa ja Satakunta. Vähiten hankkeita toteutettiin Kaakkois-Suomessa ja Uudellamaalla, molemmissa 39 hanketta eli 4 prosenttia kaikista Leader-hankkeista. Pohjois-Pohjanmaalle suuntautui myös suurin

osa budjettirahasta sekä Leader-ryhmien jakamasta julkisesta rahoituksesta. Prosentuaalisesti alueelle kohdistui 14 prosenttia julkisesta tuesta ja 15 prosenttia kokonaisrahoituksesta. Leader-rahoituksen avulla Pohjois-Pohjanmaalle saatiin muun muassa kunnostettua reitistöjä sekä rakennettua uusia ulkokenttiä. Varsinais-Suomessa toteutettiin vain neljä prosenttia kaikista liikunnan Leader-hankkeista, mutta alueen julkisen tuen prosenttiosuus oli korkein, 78 prosenttia.

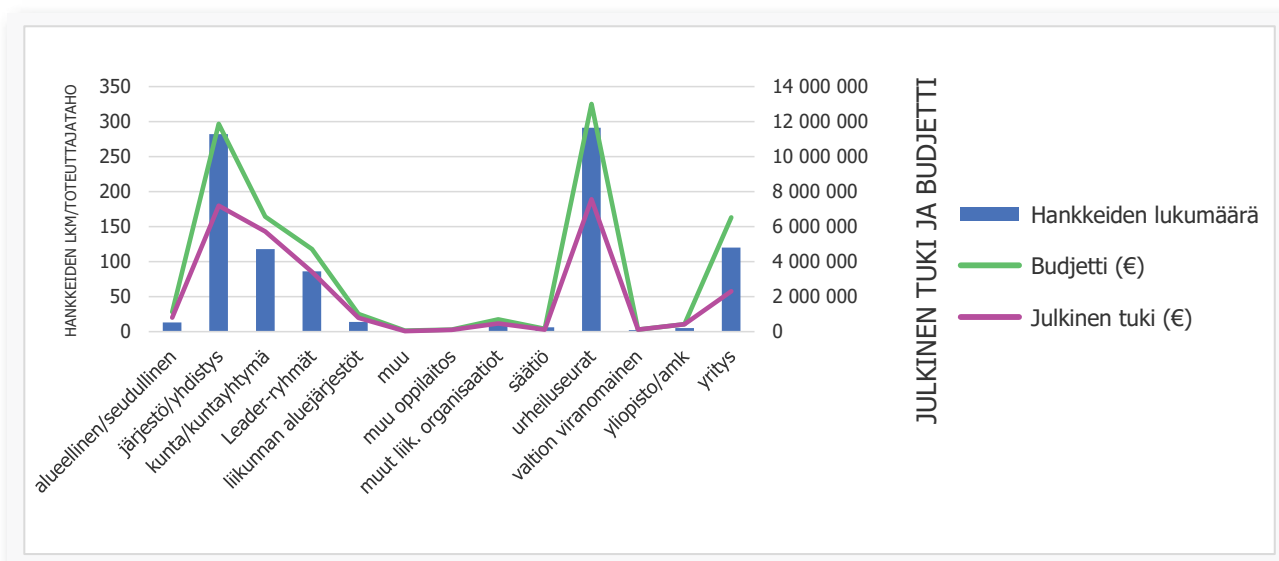
Kuvio 10. Leader-hankkeiden kappalemääräinen ja euomääräinen jakautuminen ELY-alueittain

Leader-hankkeita toteuttivat eniten urheiluseurat ja järjestöt, yhteensä 60 prosenttia kaikista selvityksen hankkeista. Valtaosa järjestöt ja yhdistykset-luokkaan jaotelluista tahoista oli joko kyläyhdistyksiä, joiden tavoitteena on parantaa maaseutualueiden elämänlaatua, tai metsästysseuroja ja

riistainhoitoyhdistyksiä. Seuraavaksi eniten järjestöjen ja urheiluseurojen jälkeen liikuntaa edistäneitä hankkeita toteuttivat yritykset (13 prosenttia) sekä kunnat (12 prosenttia). Liikunta- ja urheiluorganisaatioiden osuus toteuttajatahojen kokonaismäärästä oli 314 hankkeella 33 prosenttia.

Kokonaisrahoituksen osalta järjestys on lähes hankkeiden lukumäärää vastaava, mutta kuntien kokonaisrahoitus oli niukasti yritysten kokonaisrahoitusta suurempi. Urheiluseurojen julkisen tuen

osuus kokonaisrahoituksesta oli 58 prosenttia ja järjestöillä 60 prosenttia. Tukitaso yritysten osalta jäi suhteellisen matalaksi, 35 prosenttiin, sillä valtaosa rahoituksesta tulee yksityisiltä tahoilta.

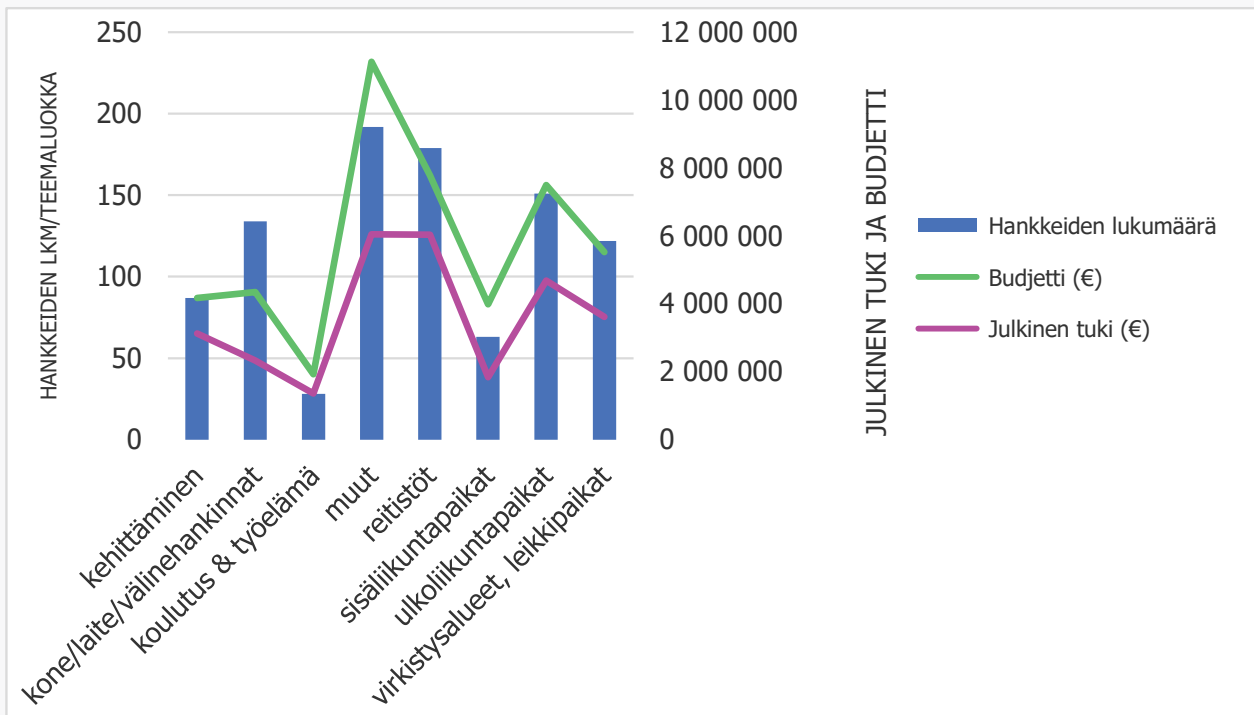
Kuvio 11. Leader-hankkeiden kappalemääräinen ja euromääräinen jakautuminen toteuttajatahon mukaan

Leader-hankkeissa jokainen teemaluokka oli hyvin edustettuna. Eniten hankerahalla toteutettiin "muut" -teemaluokan hankkeita, yhteensä 192 kappaletta eli 19 prosenttia kaikista selvityksen Leader-hankkeista. Suurta lukumäärää selittää se, että kategoriaan kuuluivat kaikki hankkeet, jotka eivät selvästi kuuluneet muihin kategorioihin. Esimerkiksi liikuntapaikat, joissa yhdistyy sisä- ja ulkoliikunta, kuuluivat tähän ryhmään. Teemaluokkaan sisällytettiin myös kaikki ammuntaan, moottoriurheiluun sekä hevosurheiluun liittyvät hankkeet. Kokonaisuudessaan nämä lajit muodostivat 52 prosenttia kaikista kyseisen teemaluokan alalajeista ja ne saivat julkista tukea 48 prosenttia kategorian kokonaistuesta eli yli 2,9 miljoonaa euroa. Kategoriaan lukeutui myös liikuntatapahtumien suunnittelua ja järjestämistä ja urheiluseurojen erillisten kokoustilojen rakentamista.

"Muut" -kategoriaan katsottiin kuuluvaksi myös hankkeet, jotka sisälsivät monenlaisia toimenpiteitä. Näitä olivat esimerkiksi Leader-ryhmien teema-

hankkeet, joita oli useita. Teemaluokittelussa kakkossijalla olivat reitistöt, joita oli 179 kappaletta. Kolmantena olivat ulkoliikuntapaikat (151 kpl) ja neljäntenä kone-, laite-, ja välinehankinnat (134 kpl).

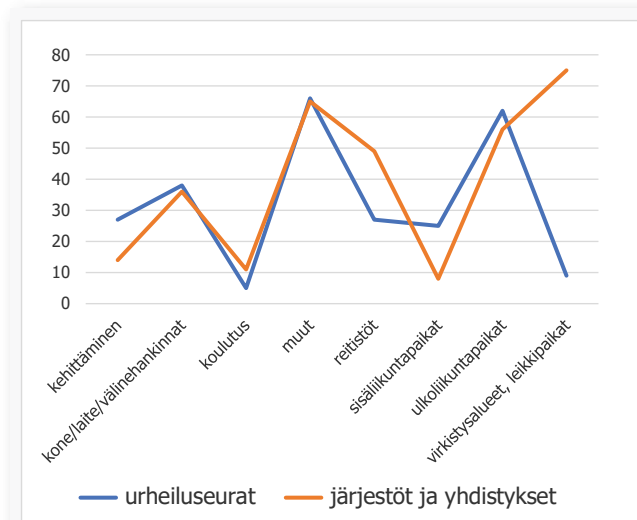
Kokonaisrahoitus noudatteli samaa järjestystä kappalemäärän kanssa, paitsi että kone-, laite- ja välinehankinnat olivat kokonaisrahoitukseltaan vasta kuudennella sijalla, virkistysalueiden ja kehittämishankkeiden mennessä kategorian ohi. Julkista tukea myönnettiin euromäärällisesti teemaluokajaottelun perusteella lähes saman järjestyksen mukaisesti – kärjessä "muut", "reitistöt" ja "ulkoliikuntapaikat". Ainoastaan kehittäminen nousi kone-, laite- ja välinehankintojen edelle. Suurimmat tukiprosentit Leader-rahoitteissa hankkeissa olivat reitistöillä (78%), kehittämishankkeilla (75%) sekä koulutus- ja työelämähankkeilla (70%). Prosentuaalisesti vähiten julkista tukea saivat sisäliikuntapaikat, yhteensä 46 prosenttia kaikista myönnetystä julkisesta tuesta.

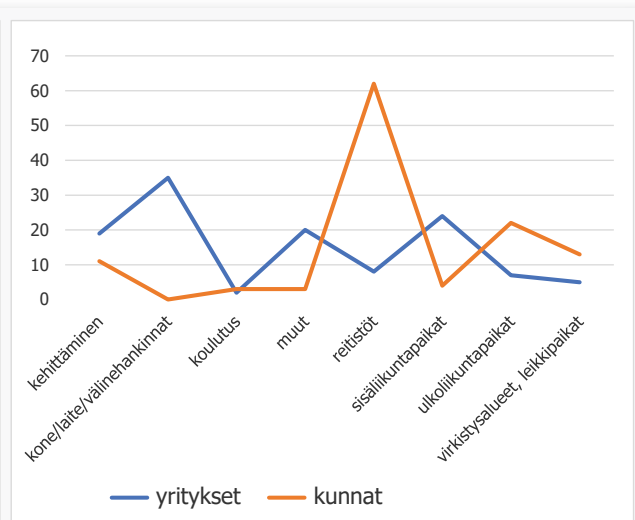
Kuvio 12. Leader-hankkeiden kappalemääräinen ja euromääräinen jakautuminen teemoittain

Urheiluseurat toteuttivat eniten "muut" kategorian hankkeita. Toiseksi eniten toteutettiin ulkoliikuntapaikkoja. Muut -kategorian suosion taustalla ovat samat ilmiöt kuin aiempien rahoitustarkasteluiden kohdalla. Kategoriaan sisältyi muun muassa maneesien rakentaminen ja esimerkiksi metsästysseurojen ammuntaolosuhteiden kehittäminen. Järjestöjen ja yhdistysten yleisin teemaluokka oli virkistysalue. Tyypillinen tähän kategoriaan kuuluva

hanke oli leikkipaikan rakennuttaminen kylätalon tai uimarannan yhteyteen. Kuntien toteuttamien hankkeiden temaattisen tarkastelun perusteella kunnat toteuttivat eniten reitistöhankeita ja toiseksi eniten ulkoliikuntapaikkoja. Yritysten suosituin teema oli kone-, laite- ja välinehankinnat. Toiseksi eniten yrityksissä toteutettiin sisäliikuntapaikkahankkeita.

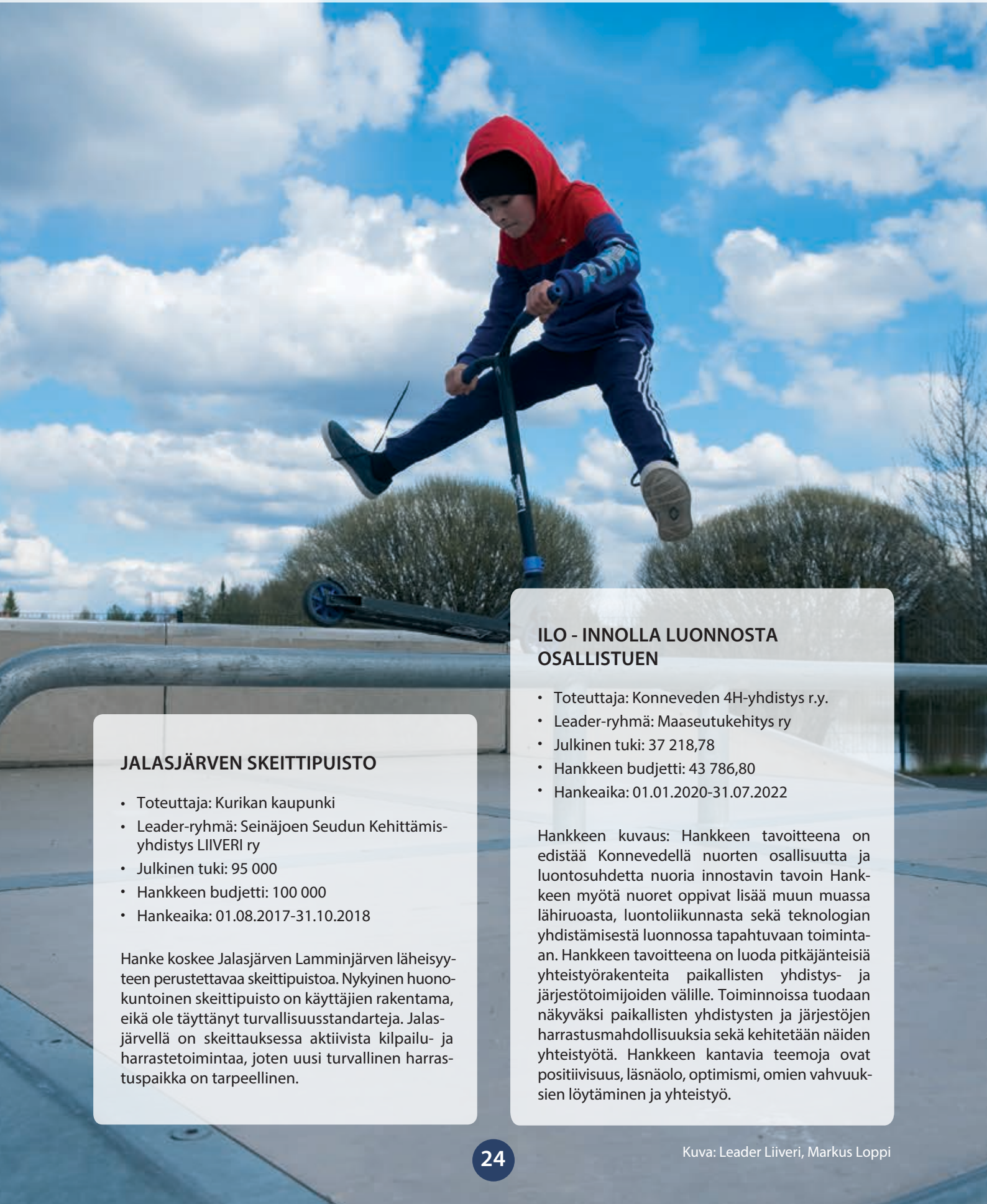

Kuvio 13. Urheiluseurojen, järjestöjen ja yhdistysten toteuttamien hankkeiden temaattinen jakautuminen

Kuvio 14. Yritysten ja kuntien toteuttamien hankkeiden temaattinen jakautuminen

Esimerkkejä Leader-ryhmien rahoittamista liikuntaa edistäneistä hankkeista vuosina 2017-2020

JALASJÄRVEN SKEITTIPUISTO

- Toteuttaja: Kurikan kaupunki
- Leader-ryhmä: Seinäjoen Seudun Kehittämisyhdistys LIIVERI ry
- Julkinen tuki: 95 000
- Hankkeen budjetti: 100 000
- Hankeaika: 01.08.2017-31.10.2018

Hanke koskee Jalasjärven Lamminjärven läheisyyteen perustettavaa skeittipuistoa. Nykyinen huonokuntoinen skeittipuisto on käyttäjien rakentama, eikä ole täyttänyt turvallisuusstandardeja. Jalasjärvellä on skeittauksessa aktiivista kilpailu- ja harrastetoimintaa, joten uusi turvallinen harrastuspaikka on tarpeellinen.

ILO - INNOLLA LUONNOSTA OSALLISTUEN

- Toteuttaja: Konneveden 4H-yhdistys r.y.
- Leader-ryhmä: Maaseutukehitys ry
- Julkinen tuki: 37 218,78
- Hankkeen budjetti: 43 786,80
- Hankeaika: 01.01.2020-31.07.2022

Hankkeen kuvaus: Hankkeen tavoitteena on edistää Konnevedellä nuorten osallisuutta ja luontosuhdetta nuoria innostavin tavoin. Hankkeen myötä nuoret oppivat lisää muun muassa lähiruoasta, luontoliikunnasta sekä teknologian yhdistämisestä luonnossa tapahtuvaan toimintaan. Hankkeen tavoitteena on luoda pitkäjänteisiä yhteistyörakenteita paikallisten yhdistys- ja järjestötoimijoiden välille. Toiminnoissa tuodaan näkyväksi paikallisten yhdistysten ja järjestöjen harrastusmahdollisuuksia sekä kehitetään näiden yhteistyötä. Hankkeen kantavia teemoja ovat positiivisuus, läsnäolo, optimismi, omien vahvuuksien löytäminen ja yhteistyö.

Kuva: Janne Laaksonen, kuvaajanne.fi

KIIPEILYMAHDOLLISUUKSIEN KEHITTÄMINEN RIIHIMÄEN SEUDULLA

- Toteuttaja: Riihimäen kiipeilijät ry
- Leader-ryhmä: Eteläisen maaseudun osaajat EMO ry
- Julkinen tuki: 16 494
- Hankkeen budjetti: 27 490
- Hankeaika: 01.03.2018-28.02.2019

Hankkeen kuvaus: Riihimäen Kiipeilijät ry:n ylläpitämän kiipeilykeskuksen kehittämiseen tähtäävä investointihanke. Riihimäen kiipeilykeskus Rocklands on kaikille avoin liikuntapaikka, joka on auki kuutena päivänä viikossa. Asiakaskunta koostuu lapsista, nuorista ja aikuisista ja kaikkien ikäryhmien tarpeet on huomioitu hallin ylläpidossa. Hallia kehitetään ja ylläpidetään erilaisten käyttömaksujen avulla. Olemassa olevien kiipeilyseinien monipuolisuutta lisätään laajentamalla kiipeilyhallia naapurihallin puolelle parvitalaan. Uuteen tilaan rakennetaan n. 45 m² alalle lisää kiipeilyseinää, jotka täydentävät olemassa olevien seinien monipuolisuutta ja lisäävät hallin kapasitettia suuremmille harrastajajoukoille. Lisäksi vanhalle puolelle rakennetaan n. 7 m korkea köysikiipeilyseinä, mikä varustetaan kahdella automaattisella varmistuslaitteella.

VUOHIMÄEN AMPUMARATA

- Toteuttaja: Kyrkslätt Skytteförening rf
- Leader-ryhmä: Pomoväst rf
- Julkinen tuki: 59 795,17
- Hankkeen budjetti: 268 501
- Hankeaika: 1.4.2019-31.12.2021

Hankkeen kuvaus: Vuohimäen ampumaradan ensimmäisten vaiheiden toteutus. Hankkeessa toteutetaan 50 metrin ulkorata pienoiskiväärille ja pistoolille. Hankkeeseen kuuluu alueen teiden ja maanalaisten putkien ja kaapeleiden toteutus sekä radalle suunnitellut rakennukset ja rakenteet, lisäksi alue aidataan. Rakennukset käsittävät ampumakatoksen sekä taululaitesuojan. Hankkeeseen kuuluu lisäksi ylä- ja sivukulissit. Toteutukseen sisältyy myös aluevaraus myöhemmin toteutettavaa pistoolirataa ja ampumahallia (ei hankkeessa) varten. Selvitetään myös kunnan ja viereisen maa-alueen vuokranneen toimijan kanssa mahdollisuudet ottaa lajivalikoimaan ampumahiihto, -juoksu ja vastaavat lajit.

Kuva: Lauri Leinonen

KAIKILLE AVOIN PAR 3 -GOLFKENTTÄHANKE

- Toteuttaja: Oulun Golf Oy
- Leader-ryhmä: Oulun Seudun Leader ry
- Julkinen tuki: 115 500
- Hankkeen budjetti: 330 000
- Hankeaika: 20.12.2019-14.07.2021

Hankkeen kuvaus: Oulun Golf Oy rakentaa kaikille avoimen 6-reikäisen par 3 -kentän Sankivaaraan. Golfin pelaamiseen kentällä ei tarvitse green cardia eikä golfkerhon jäsenyyttä. Kenttä soveltuu kaikille käyttäjäryhmille (lapset, nuoret, harrastajat, ensikertalaiset, seniorit, erityisryhmät, kouluryhmät, työky-toiminta...).

PORTHAITA, PATIKOINTIA JA PORINOITA PELLOSSA

- Toteuttaja: Pellon kunta
- Leader-ryhmä: Outokaira Tuottamhan ry
- Julkinen tuki: 97 714,65
- Hankkeen budjetti: 142 503,50
- Hankeaika: 01.06.2020-31.10.2022

Hankkeen kuvaus: Tavoitteena on laajentaa, kehittää ja ajantasaistaa alueen ulkoliikuntapaikkojen käyttömahdollisuuksia, sekä lisätä niiden turvallisuutta. Pellon keskustan Kylävaaran kuntoradalle rakennetaan kuntoportaat sekä lähtöpis- teelle kolme liikuntalaitetta. Eeron polun portaat uusitaan, näköalatorni puretaan ja laavua ajanta- saistetaan. Luontopolut ja reitit varustetaan opastauluin, sekä Ritavalkean alue varustetaan opastauluin. Kyltitykset takaavat turvallisen liikkumisen reiteillä, jolloin yhä useampi uskaltau- tuu nauttimaan luonnosta sitä säästään ja arvos- taen. Hankitaan tapahtumateltoa, teltan lattia, kolme lämmitintä sekä pöydät ja penkit. Tapahtu- mateltoa mahdollistaa aktiivisten ympäristökylien tapahtumien järjestämisen.

SUUNNISTUSKARTTAHANKE

- Toteuttaja: Rasti-Kurikka r.y.
- Leader-ryhmä: Suupohjan Kehittämisyhdistys ry
- Julkinen tuki: 1 865,60
- Hankkeen budjetti: 2 870,15
- Hankeaika: 01.11.2019-31.12.2021

Hankkeen kuvaus: Hankkeessa toteutetaan Rasti-Kurikan toiminta-alueelle uusista maastoista uusia suunnistuskarttoja, uudelleen kartoitetaan ja digitalisoidaan kokonaisvaltaisesti vanhoja suunnistuskarttoja, sekä hankitaan karttojen ajantasaistamista varten uudet kartoitusohjel- mat (Ocad19) sekä maastokäyttöön soveltuvaa laitteistoa niihin. Tavoitteena on parantaa alueen suunnistumahdollisuuksia, kannustaa ihmisiä liikkumaan luonnossa, opettaa lapsia ja nuoria suunnistamaan sekä mahdollistaa monipuoli- sestä luonto- ja suunnistustapahtumien järjestä- minen. Hankkeen toiminta-alueena on Kurikka. Kohderyhmänä on alueen asukkaat sekä suunn- istuksen harrastajat ja matkailijat.

MOUKARIKARNEVAALIEN KEHITTÄMINEN

- Toteuttaja: Kaustisen Pohjan-Veikot ry
- Leader-ryhmä: Pirityiset ry
- Julkinen tuki: 7 932,48
- Hankkeen budjetti: 9 915,60
- Hankeaika: 01.04.2018-31.12.2018

Hankkeen kuvaus: Leiri- ja kisatapahtumien uudistaminen sekä toimintakäsikirjan luominen tapahtumajärjestelyjen helpottamiseksi. Leirien ja kisatapahtumien taustalla toimii paljon talkoolaisia sekä uusia työntekijöitä, joiden työskentelyä toimintakäsikirja helpottaa. Moukarikarnevaalit järjestetään 20. kerran tänä vuonna ja kaipaavat uudistuksia toimintaansa ja kisaorganisaatioon. Tavoitteenamme on tapahtumien laadukas järjestäminen myös seuraavina 20 vuotena. Toimintakäsikirjan ohjeistuksia sovelletaan käytäntöön Moukarikarnevaaleilla ja tulevaisuudessa, uuden kentän valmistuttua, myös muiden isompien kisajärjestelyiden hoitamiseksi ja läpi viemiseksi. Toimintakäsikirjaa voidaan soveltaa myös muiden lajien tapahtumajärjestelyyn.

Kuva: Tero Takalo-Eskola

ULKOSALIBANDYKENTÄN RAKENTAMINEN

- Toteuttaja: Ähtärin Pallo Haukat SBS ry
- Leader-ryhmä: Kuudesta ry
- Julkinen tuki: 26 000
- Hankkeen budjetti: 40 000
- Hankeaika: 01.05.2020-30.06.2020

Hankkeen kuvaus: Alueelta puuttuu ulkosalibandykenttä ja lajin harrastus on lisääntynyt todella huomattavasti kahden viime vuoden aikana. Ähtärin Pallo Haukat SBS ry:llä on 5 joukkuetta pelaamassa Pohjanmaan alueen sarjoissa, sekä lisäksi eskarisäbä toimintaa. Tällähetkellä ainut paikka pelata on Ähtärin Liikuntahalli.

LIIKUTAAN LÄHELLÄ -INVESTOINTITEEMAHANKE (kuntahanke)

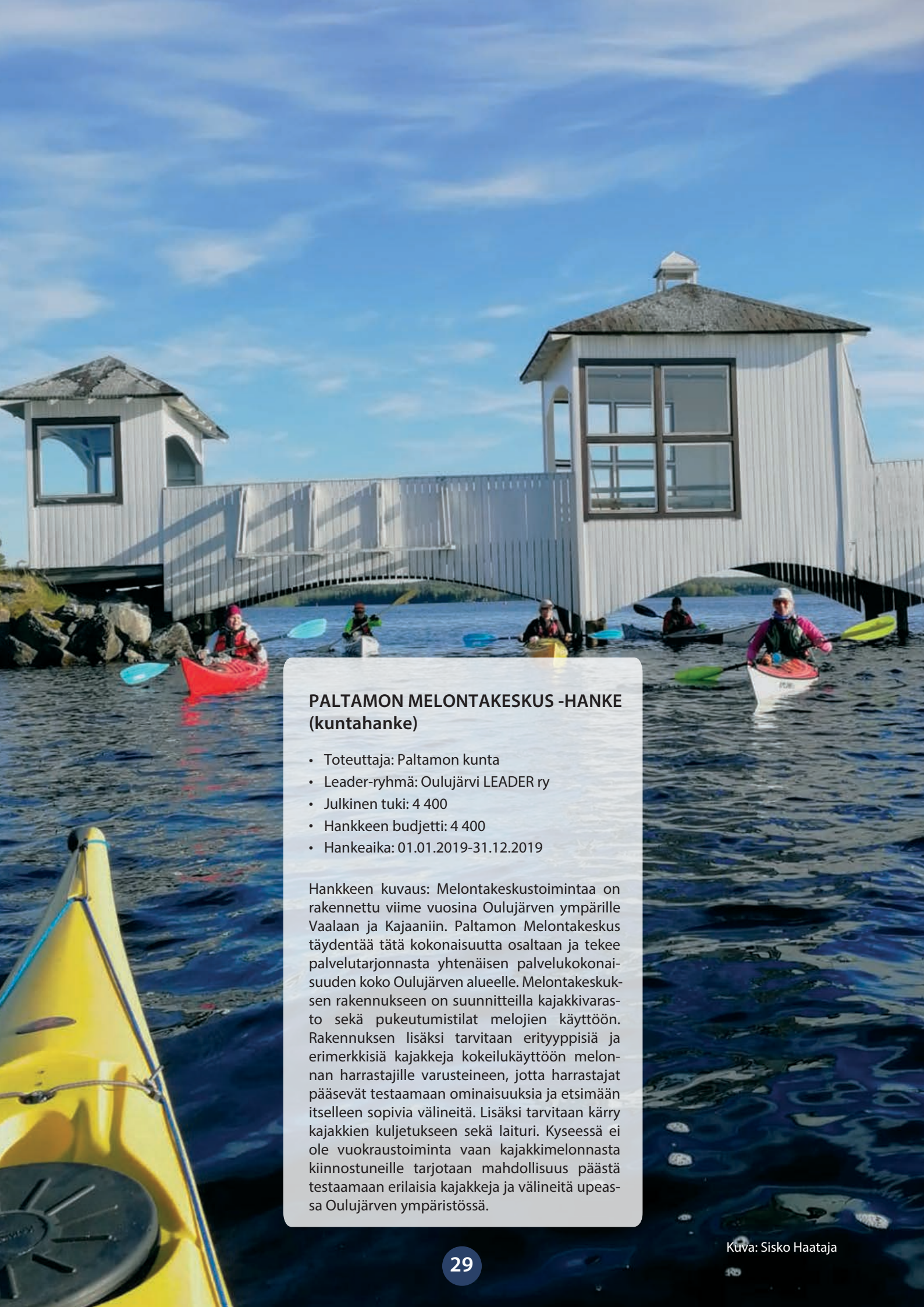
- Toteuttaja: Kehittämisyhdistys Sepra ry
- Leader-ryhmä: Kehittämisyhdistys Sepra ry
- Julkinen tuki: 12 000
- Hankkeen budjetti: 12 000
- Hankeaika: 22.01.2020-31.12.2022

Hankkeen kuvaus: Sepran Liikutaan lähellä -investointihanke kokoaa yhteen toimenpiteitä, joissa toteutetaan yhdistysten pieniä investointeja. Tuettavat investoinnit voivat liittyä joko luontoon ja siellä liikkumiseen tai lähimatkailuun. Tavoitteena on monipuolistaa luontoretkely- ja liikunta-kohteita sekä kohentaa kyläalueiden vetovoimaa. Teemahanke toteutetaan koko Leader Sepran toiminta-alueella (Hamina, Miehikkälä, Pyhtää, Virolahti sekä Kotka poislukien keskusta-alueet).

TERVE LÄNSI SAIMAA

- Toteuttaja: Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry
- Leader-ryhmä: Leader Länsi-Saimaa ry
- Julkinen tuki: 70 400
- Hankkeen budjetti: 88 000
- Hankeaika: 01.05.2017-31.12.2021

Hankkeen kuvaus: Asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä edistetään tuottamalla hyvinvointineuvontapalveluita, kouluttamalla uusia osaajia ja rakentamalla paikallisten toimijoiden kanssa yhteistä hyvinvoinnin palveluverkostoa. Keskeisessä roolissa on liikuntaneuvonta. Hanke yhdistää eri toimijoita ja vapauttaa näin muodoitin resursseja sekä lisää palveluiden laatua. Hankkeessa viestitään terveydestä ja hyvinvoinnista, toteutetaan tapahtumia, joilla edistetään ihmisten omatoimisuutta ja työyhteisöiden ja oppilaitosten hyvinvointia.

PALTAMON MELONTAKESKUS -HANKE (kuntahanke)

- Toteuttaja: Paltamon kunta
- Leader-ryhmä: Oulujärvi LEADER ry
- Julkinen tuki: 4 400
- Hankkeen budjetti: 4 400
- Hankeaika: 01.01.2019-31.12.2019

Hankkeen kuvaus: Melontakeskustoimintaa on rakennettu viime vuosina Oulujärven ympärille Vaalaan ja Kajaaniin. Paltamon Melontakeskus täydentää tätä kokonaisuutta osaltaan ja tekee palvelutarjonnasta yhtenäisen palvelukokonaisuuden koko Oulujärven alueelle. Melontakeskuk- sen rakennukseen on suunnitteilla kajakkivaras- to sekä pukeutumistilat melojien käyttöön. Rakennuksen lisäksi tarvitaan erityyppisiä ja erimerkkisiä kajakkeja kokeilukäyttöön melon- nan harrastajille varusteineen, jotta harrastajat pääsevät testaamaan ominaisuuksia ja etsimään itselleen sopivia välineitä. Lisäksi tarvitaan kärry kajakkien kuljetukseen sekä laituri. Kyseessä ei ole vuokraustoiminta vaan kajakkimelonnasta kiinnostuneille tarjotaan mahdollisuus päästä testaamaan erilaisia kajakkeja ja välineitä upeas- sa Oulujärven ympäristössä.

VÄLINEHANKE

- Toteuttaja: Laihian Luja ry
- Leader-ryhmä: YHYRES-kehittämisyhdistys ry
- Julkinen tuki: 8 157,50
- Hankkeen budjetti: 12 550
- Hankeaika: 27.08.2019-31.01.2020

Hankkeen kuvaus: Urheiluseura Laihian Luja hakee hankeapurahaa parantaakseen välineistöään vastaamaan tämän hetken vaatimuksia. Laihialaisen urheilun ja liikunnan ykkösseurana Luja pyrkii tarjoamaan mahdollisuuden monipuoliseen ja laadukkaaseen harrastamiseen ja urheiluun. Hankeapurahalla hankittavat välineet kohdistetaan jokaisen lajijaoston käyttöön, jolloin niistä saatava hyöty on mahdollisimman suuri. Toiminnassaan seura pyrkii aina minimoimaan jäsenilleen suunnattavat maksut, jotta mahdollisimman moni kuntalainen pystyisi olemaan toiminnassa mukana. Tämä aiheuttaa tiettyjä vaikeuksia välinehankintojen suhteen johon hankkeella pyritään saamaan ratkaisu.

4.2 Liikunnan saama maaseutuohjelman rahoitus ELY-keskuksilta vuosina 2017–2020

Manner-Suomen maaseutuohjelman rahoitusta liikuntaa edistäneille hankkeille ovat jakaneet Leader-toimintaryhmien lisäksi ELY-keskusten maaseutu-osastot, jotka rahoittavat pääsääntöisesti isompia hankkeita kuin Leader-toimintaryhmät. ELY-hankkeet on kerätty Leader-hankkeiden tavoin Maaseutuviraston toimittamasta tiedostosta, jossa hankkeiden tiedoista erottaa, ovatko ne ELY- vai Leader-hankkeita.

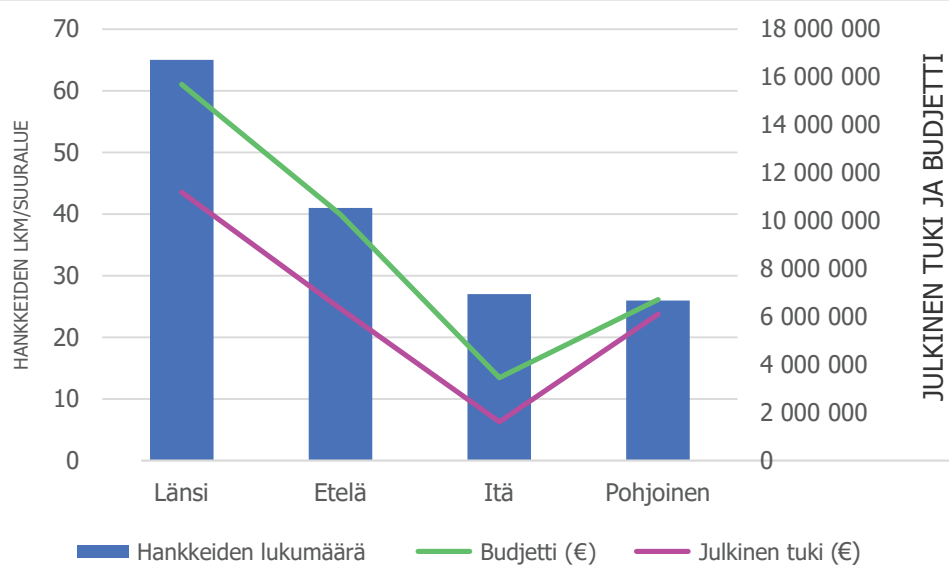
ELY-keskusten maaseutuosastojen rahoittamia liikuntaa edistäviä hankkeita löydettiin yhteensä 159 kappaletta. Jokainen Manner-Suomen 15 ELY-keskuksesta rahoitti vähintään neljää liikuntaa edistänyttä hanketta. Hankkeiden yhteenlaskettu kokonaisbudjetti oli 36,1 miljoonaa ja julkinen tuki hankkeille yhteensä 25,3 miljoonaa. Prosentuaalinen keskimääräinen tuki ELY-keskusten rahoittamisessa hankkeissa oli näin ollen korkea, 70 prosenttia.

ELY-HANKKEET	
Lukumäärä	159
Budjetti (€)	36 141 677,61
Julkinen tuki (€)	25 267 952,40
Keskimääräinen budjetti (€)	227 306,15
Keskimääräinen julkinen tuki (€)	158 917,94
Keskimääräinen tukiprosentti (%)	70

Taulukko 4. ELY-hankkeiden rahoitustiedot

Suuralueittain liikuntaa edistäneitä ELY-hankkeita toteutettiin eniten lännessä (65 kpl). Seuraavaksi suurin ELY-hankkeiden toteuttaja oli etelä 41 hankkeella. Pohjoisessa toteutettiin vähiten hankkeita, mutta hankkeiden yhteenlasketut budjetit ja julkisen tuen määrä kohosivat tästä huolimatta

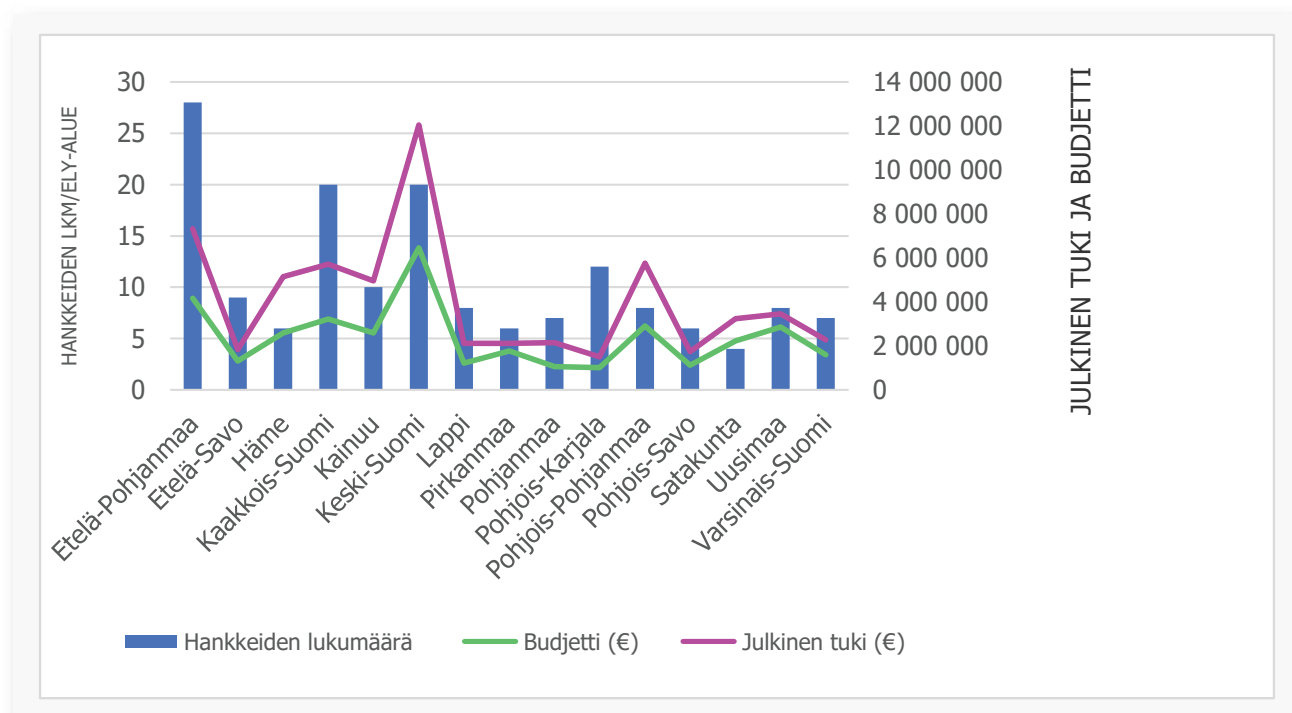
reilusti idän yli, jossa toteutettiin yksi hanke pohjoista enemmän. ELY-hankkeiden tukiprosentit ovat pääsääntöisesti varsin korkeita. Pohjoisen tukiprosentti oli yli 90, kun taas idässä se oli ainoastaan hieman yli 45.

Kuvio 14. ELY-hankkeiden kappalemääräinen ja euromääräinen jakautuminen suuralueittain

Liikunnallisia hankkeita toteutettiin eniten Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella. Keski-Suomi ja Kaakkois-Suomi jakavat toisen sijan, sillä molemmissa hankkeita toteutettiin 20. Lukumäärällisestä toisesta sijasta huolimatta Keski-Suomessa hankkeisiin budjetointiin selvästi eniten rahaa. Keski-Suomeen myönnettiin myös eniten julkista tukea. Julkisen tuen prosenttiosuus oli yli 95 kahdella alueella: Pohjois-Pohjanmaalla sekä Hämeessä. Pohjanmaalla tukitaso oli täydet 100 prosenttia. Alhaisin tukitaso, 21%, oli Uudella-

maalla, jossa toteutettiin kahdeksan ELY-hanketta. Alhaista tukiprosenttia selittävät useat hevosurheiluun liittyvät rakennushankkeet, joissa valtaosa rahoituksesta tuli yksityisiltä toimijoilta. Alle 50 prosentin tukitasoon jäivät myös Pohjois-Karjala (48%), Satakunta (45%), Varsinais-Suomi (43%) ja Etelä-Savo (40%). Kaiken kaikkiaan ELY-hankkeiden yhteenlaskettu tukitaso oli kuitenkin 70 prosenttia, mikä on hieman korkeampi kuin Leader-hankkeiden tukitaso, joka oli 63 prosenttia.

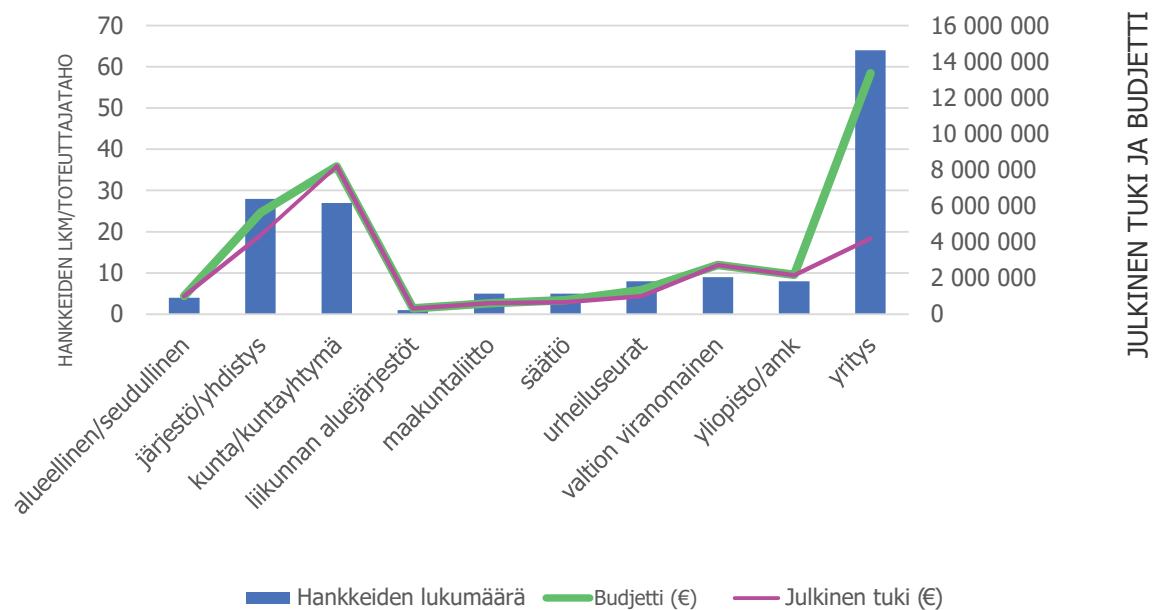

Kuvio 15. ELY-hankkeiden kappalemääräinen ja euromääräinen jakautuminen ELY-alueittain

Ylivoimaisesti eniten ELY-keskusten rahoittamia liikunnallisia hankkeita toteuttivat yritykset, 64 kappaletta. Toiseksi suurimpia toteuttajatahoja olivat järjestöt ja yhdistykset ja kunnat, 28 ja 27 kappaletta. Yliopistot ja ammattikorkeakoulut olivat vasta kuudenneksi aktiivisin hanketoimija, kun alkukauden selvityksessä ne olivat toiseksi aktiivisin toteuttaja. Kokonaisrahoitus ja julkinen tuki olivat yhtä suuria tai lähes yhtä suuria kaikkien muiden toteuttajien paitsi järjestöjen, säätiöiden ja urheiluseurojen osalta. Selvästi pienimmäksi tukiprosentti jäi yritysten osalta ollen vain 31 %. Yritykset toteuttivat eniten "muut"-kategorian hankkeita, joista suuri osa liittyi hevosurheiluun, kuten maneesien rakentamiseen. Myös järjestöt

toteuttivat eniten "muut"-kategorian hankkeita, joissa toistuivat selvityksessä jo muiden rahoituskanavienkin kohdalla esiin nousseet lajit hevosurheilu, moottoriurheilu ja ammunta (11 kpl). Järjestöjen keskuudessa toteutettiin lähes yhtä paljon ulkoliikuntapaikkahankkeita (9 kpl).

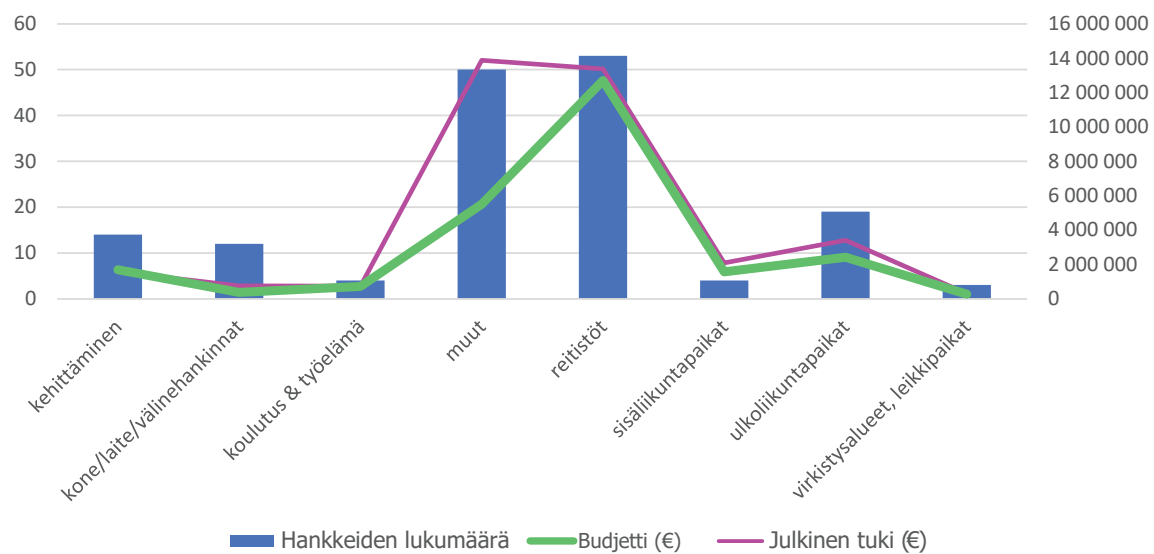
Kunnat toteuttivat ylivoimaisesti eniten reitistöhankeita ELY-keskusten myöntämällä rahoituksella, sillä 80 prosenttia kaikista kuntien hankkeista kuului tähän kategoriaan. Urheiluseuroille tyypillisin hanke oli ulkoliikuntapaikka, 50 prosentin osuudella kaikista toteutetuista hankkeista.

Kuvio 16. ELY-hankkeiden kappalemääräinen ja euomääräinen jakautuminen toteuttajatahoittain

ELY-keskukset rahoittivat teemaluokan perusteella eniten reitistöjä, 33 prosenttia kaikista hankkeista. Reitistöt olivat budjeteiltaan toiseksi suurin kokonaisuus 13,4 miljoonalla eurolla. Vähiten suosituja teemoja olivat virkistysalueet/leikkipaikat, sisä-

liikuntapaikat sekä koulutus & työelämä. Rahoituksen näkökulmasta heikoimman tukiprosentin saivat "muut"-kategorian hankkeet (40%) ja parhaimman kehittämis- ja koordinoitihankkeet (100%) ja koulutus- ja työelämähankkeet (98%).

Kuvio 17. ELY-hankkeiden kappalemääräinen ja euomääräinen jakautuminen teemoittain

Esimerkkejä ELY-keskusten rahoittamista liikuntaa edistäneistä hankkeista vuosina 2017-2020

YHDISTYKSISTÄ HYVINVOINTIA

- Toteuttaja: Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ja urheilu ry
- ELY-alue: Pohjois-Pohjanmaa
- Julkinen tuki: 322 000
- Hankkeen budjetti: 322 000
- Hankeaika: 1.1.2020-31.12.2021

Hankkeen kuvaus: Hankkeen kohderyhmänä ovat paikalliset järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt sekä koko elämänkaaren laajuudella Pohjois-Pohjanmaan asukkaat. Hankkeessa tarjotaan yhdistyksille yhdistysjohdon ja yhdistystoimijoiden koulutuksia (johto, talous, verotus, ohjaus ja yhteisöllisyys) sekä kehittämisprosesseja, joiden avulla yhdistystoiminta, yhdistysten keskinäinen sekä yhdistyksien ja kuntien välinen yhteistyö kehittyy ja paranee. Yhtenä isona tavoitteena on liikunnallisen passiivisuuden vähentäminen tarjoamalla erilaisia matalan kynnyksen liikuntatoimintoja koko elämänkaarelle sekä yhdistystoimijoiden ja ohjaajien koulutusta tarpeiden mukaisesti kehittämällä ”Liikkuva Pohjois-Pohjanmaa” -malleja. Yhdistyksien halutaan huomioivan liikunnallinen elämäntapa ja oma roolinsa paikallisena aktivoijana. Näitä aktivoivia toimenpiteitä voivat olla toteuttamassa siis muutkin kuin liikunta- tai urheiluseurat.

Kuva: Olli Karavirta

HANGASSUON MOOTTORIURHEILUKESKUS

- Toteuttaja: Porin Moottorikerho ry
- ELY-alue: Satakunta
- Julkinen tuki: 463 625,25
- Hankkeen budjetti: 618 167
- Hankeaika: 1.3.2019-31.12.2021

Hankkeen kuvaus: Hankkeella rakennetaan kansainväliset vaatimukset täyttävä moottori-pyöräurheilukeskus, johon kuuluu täysimittainen motocross-rata, harraste/juniori motocross-rata, minimotocross-rata, speedway-rata, minispeedway-rata ja enduro extreme-rata. Lisäksi näiden lajien vaatimat rakennukset ja varikkoalueet.

ELÄMYSTEN HEVONEN

- Toteuttaja: Hämeen ammattikorkeakoulu Oy
- ELY-alue: Häme
- Julkinen tuki: 67 267,50
- Hankkeen budjetti: 89 690
- Hankeaika: 1.1.2020-31.12.2021

Hankkeen kuvaus: Hankkeella pyritään yrittäjien ja heidän palveluidensa laadun, saavutettavuuden ja valikoiman lisäämiseen, sekä näkyvyyden ja digitaalisuuden parantamiseen. Uusien lajien sekä ratsastuksen verkkopalveluiden ja niiden tunnettavuuden lisäämisellä Suomessa saadaan myös lisää uusia harrastajia ratsastusharrastuksen pariin, jossa harrastajamäärät ovat viime vuosina olleet uhkaavasti laskusuuntaiset. Yritysyryhmähankkeen tuloksena yrityksillä on tarjota täysin uusia palveluita ja elämyksiä, joilla he tavoittavat uudet harrastajat ja vastaavat markkinoiden kysyntään.

VETOA JA PITOJA

- Toteuttaja: Turun ammattikorkeakoulu Oy
- Leader-ryhmä: LounaPlussa ry
- Julkinen tuki: 87 587,28
- Hankkeen budjetti: 87 587,28
- Hankeaika: 01.05.2018-31.12.2019

Hankkeen kuvaus: Vetoa ja pitoa -hankkeen tarkoituksena on parantaa LounaPlussan alueen urheiluseurojen tiedollisia ja toiminnallisia valmiuksia sekä rakentaa yhdessä urheiluseurojen kanssa kehitysprosessi, joka auttaa vahvistamaan seurojen taloudellisia toimintaedellytyksiä ja lisää niiden strategista houkuttelevuutta yritysten ja julkishallinnon kumppaneina. Vetoa ja pitoa -nimi kuvaa urheiluseurojen merkitystä seutukunnan veto- ja pitovoiman toimijoina. Turun ammattikorkeakoulun (Turun AMK) koordinoimassa hankkeessa kehitetään alueen urheiluseurojen valmiuksia kokonaisvaltaisesti, mutta huomioiden seurojen erilaiset lähtökohdat ja ominaispiirteet.

KENTTÄ KYLÄLLE 2

- Toteuttaja: Savitaipaleen Urheilijat ry
- ELY-alue: Kaakkois-Suomi
- Julkinen tuki: 255 000
- Hankkeen budjetti: 340 000
- Hankeaika: 3.4.2019-31.12.2020

Hankkeen kuvaus: Savitaipaleen Urheilijoiden tarkoituksena on rakentaa Savitaipaleen Jäähallin viereen edellisellä ohjelmakaudella rakennetun tekonurmikentän yhteyteen juoksuradat, hyppypaikat ja kuulantöytäpaikka. Hanke on ajankohtainen, koska Savitaipaleella ei ole kunnollista yleisurheilijoille tarkoitettua harjoittelupaikkaa ja alueen nuoret harrastajat joutuvat kulkemaan Lappeenrantaan harjoittelemaan. Kenttää tullaan hyödyntämään myös koululaisten liikunnan opetuksessa, mistä ajasta seura veloittaa kenttämaksuja. Muina aikoina kenttä on vapaasti alueen asukkaiden käytössä.

Kuva: Maarit Vaahternaoksa

KANTA- JA PÄIJÄT-HÄMEEN LUONTOKOhteiden JA REITISTÖJEN KEHITTÄMINEN

- Toteuttaja: Metsähallitus
- ELY-alue: Häme
- Julkinen tuki: 999 500 (hakija julkinen toimija)
- Hankkeen budjetti: 999 500
- Hankeaika: 1.4.2019-31.12.2021

Hankkeen kuvaus: Hankkeen tavoitteena on nostaa Päijät- ja Kanta-Hämeen luontokohteiden palvelurakenteiden ja reittien laatu ja palvelukyky retkeilijöiden, kotimaisten ja kansainvälisten matkailijoiden, luontoliikuntatapahtumien, kasvavien käyntimäärien ja uusien käyttäjäryhmien edellyttämälle tasolle. Hankkeessa nostetaan luontokohteiden taukopaikkojen, reittien ja opasteiden määrää ja laatua sekä parannetaan niiden saavutettavuutta huomioiden retkeilijät, liikuntaesteiset, lapsiperheet, seniorit, erilaiset harrastajaryhmät (mm. maastopyöräilijät ja polkujuoksijat) ja tapahtumat. Liesjärvelle rakennetaan uusi esteetön taukopaikka ja reitti.

Torransuolla parannetaan Kiljamon alueen palveluja. Evolla selkiytetään ja lisätään alueen opastusta, toteutetaan maastopyöräilyreitistö ja rakennetaan esteetön reitti. Päijänteellä kunnostetaan Päijätsalon historiallinen näkötorni, kehitetään Pulkkilanharjun ja Kelventeen palveluja sekä parannetaan käyntimäärälaskentaa. Hämeen Ilvesreitistön hienoimpia luontokohteita kehitetään lisäämällä opastustauluja ja laajentamalla pysäköintialueita sekä rakentamalla Melkuttimille uusi taukopaikka.

4.3 Liikunnan saama rahoitus rakennerahastoista vuosina 2014–2016

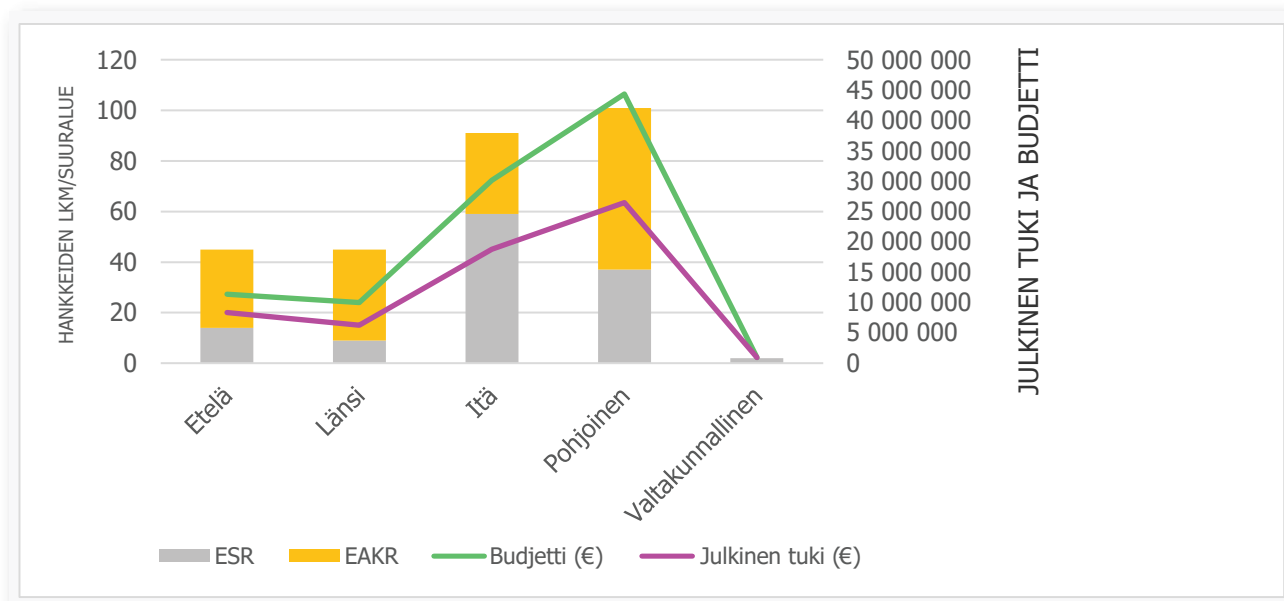
Liikuntaa edistäneet rakennerahastohankkeet on kerätty Eura 2014 –rekisteristä, josta niitä löydettiin yhteensä 284 kappaletta. Hankkeista 163 sai tukea aluekehitysrahastosta ja 121 sosiaalirahastosta. Julkisen tuen määrä hankkeille oli yhteensä 60,9 miljoonaa, ja keskimääräinen julkisen tuen määrä hanketta kohden noin 214 300 euroa. Hankkeiden yhteenlasketut budjetit ylittivät 96,8 miljoonaa, ja yhden hankkeen keskimääräinen budjetti oli noin 340 900 euroa.

Jokaisella suuralueella toteutettiin sekä EAKR- että ESR-hankkeita. Kappalemääräisesti rakennerahastohankkeita toteutettiin eniten Pohjois-Suomen alueella, yhteensä 101 kappaletta. Rakennerahastojen tarkoituksena on tukea rakennemuutoksesta kärsiviä alueita sekä vähentää alueiden välisiä eroja, mikä selittää Pohjois-Suomen suurinta osuutta

rakennerahastohankkeiden lukumäärässä. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus hallinnoi valtakunnallista ESR-ohjelmärahoitusta koskien "kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntatoimintaa sekä syrjäytymisen ehkäisyä", mikä kasvatti hieman alueen ESR-rahoitusosuutta, vaikka osa rahoituksesta jaettiin muualle maahan. Euromääräisesti suurin tuen saaja oli kappalemäärältäänkin suurin Pohjois-Suomi, joka sai rahoitusta yhteensä 26,5 miljoonaa euroa. Hanke- ja euromäärältään toiseksi suurin tuensaaja oli Itä-Suomi 91 hankkeella, joihin avustusta myönnettiin 18,8 miljoonaa euroa. Suuralueista vähiten rahoitusta sai Länsi-Suomi, jossa hankkeita toteutettiin 45 kappaletta. Etelä-Suomessa hankkeiden määrä oli sama kuin lännessä, mutta etelään myönnettiin tukea reilu 2 miljoonaa enemmän. Parhaan tukiprosentin, 97%, saavuttivat STM:n valtakunnalliseen osioon kuuluvat hankkeet. Etelässä tukiprosentti oli korkein, 74%, kun taas pohjoisessa tukiprosentti oli pienin, 60%.

RAKENNERAHASTOHANKKEET	
EAKR-hankkeet (kpl)	163
ESR-hankkeet (kpl)	121
Lukumäärä yhteensä (kpl)	284
Budjetti (€)	96 811 420,00
Julkinen tuki (€)	60 866 601,00
Keskimääräinen julkinen tuki €	214 319,02
Keskimääräinen budjetti €	340 885,28
Keskimääräinen tukiprosentti %	63 %

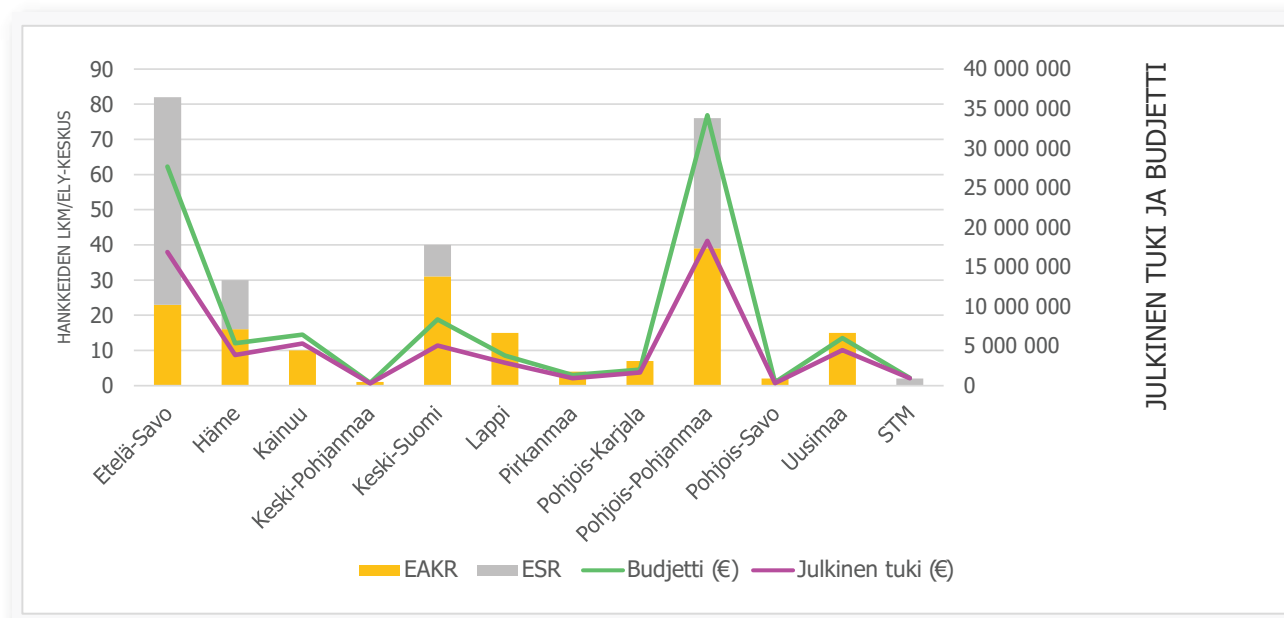
Taulukko 5. Rakennerahastohankkeiden rahoitustiedot

Kuvio 18. Rakennerahastohankkeiden kappalemääräinen ja euromääräinen jakautuminen suuralueittain

Rakennerahastohankkeita toteutettiin STM:n lisäksi 11:llä ELY-alueella, joista Etelä-Savo oli suurin toteuttaja 82:llä hankkeella ja toiseksi suurin tuensaaja 16,9 miljoonalla eurolla. Pohjois-Pohjanmaalla toteutettiin toiseksi eniten hankkeita 76 kappaleen kokonaismäärällä, mutta julkista tukea alue sai eniten, 18,3 miljoonaa euroa. Etelä-Savon julkisen tuen osuus kokonaisbudjetista oli 61% ja Pohjois-

Pohjanmaalla vain 54%. Kahdeksalle alueelle myönnettiin tukea yli miljoona euroa. Pohjois-Savo ja Keski-Pohjanmaa saivat tukea alle 300 000 euroa ja toteuttivat ainoastaan 1-4 rakennerahastohanketta. Etelä-Savossa sekä Pohjois-Pohjanmaalla suurin osa toteutetuista hankkeista oli yritysten kehittämiss-hankkeita. Myönnettyissä rahoituksissa näkyikin vahvasti liikunta-alan yritystoiminnan merkitys liikuntaa edistävien hankkeiden kentällä.

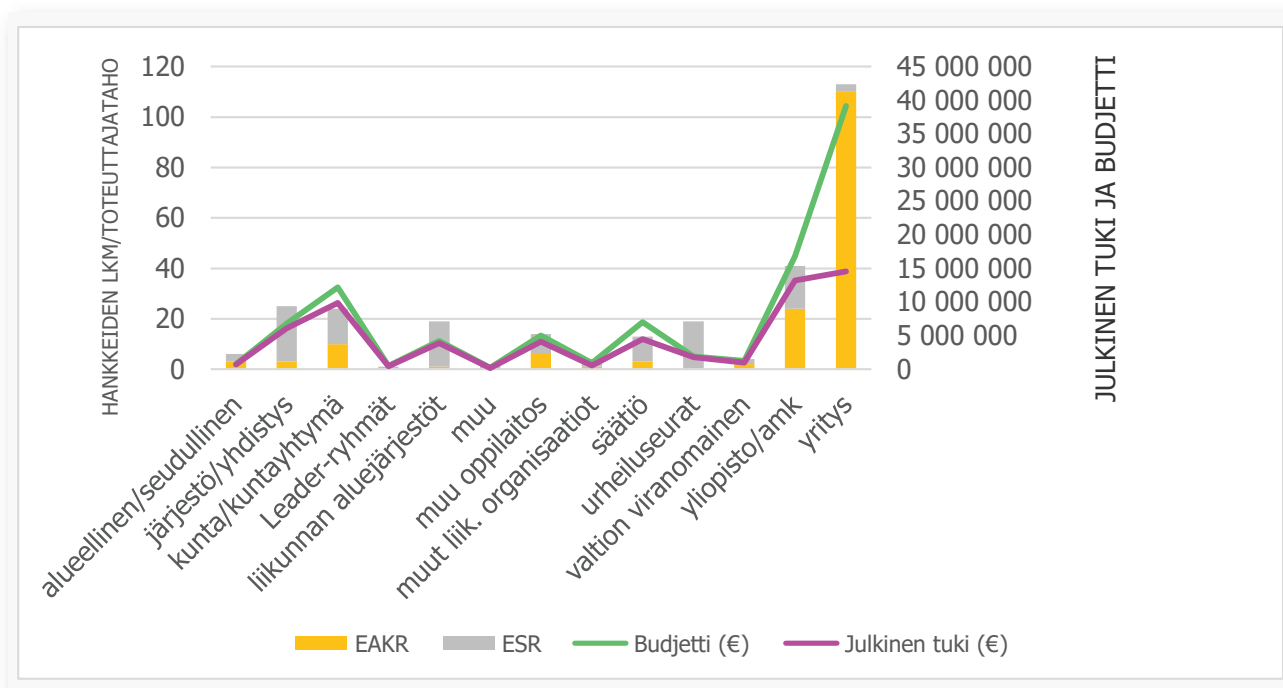

Kuvio 19. Rakennerahastohankkeiden kappalemääräinen ja euromääräinen jakautuminen ELY-alueittain

Yritykset olivat suurin toteuttajataho sekä hankkeiden lukumäärältään, budjetiltaan, että julkisen tuen määrältä. Yritykset toteuttivat 40 prosenttia kaikista hankkeista. Kokonaisbudjetin suuruus oli 39,1 miljoonaa euroa, ja julkista tukea myönnettiin 14,6 miljoonaa euroa. Julkisen tuen prosenttiosuudeksi jäi yrityksillä ainoastaan 37%, joka on varsin pieni keskimääräiseen tukiprosenttiin, 63%, verrattuna. Järjestöjen/yhdistysten, liikunnan aluejärjestöjen ja urheiluseurojen julkisen tuen prosentti oli yli 90%. Myös kuntien tukiprosentti nousi yli 80:een.

Toiseksi suurimpia rakennerahastohankkeiden toteuttajatahoja olivat yliopistot ja ammattikorkeakoulut. Toteutettuja hankkeita oli 41 ja

kokonaisbudjetti 16,8 miljoonaa euroa. Julkisen tuen osuus oli 13,2 miljoonaa. Yritysten hankkeista 97 prosenttia oli aluekehitysrahastohankkeita. Yliopistoilla ja ammattikorkeakouluilla taas 40 prosenttia hankkeista oli sosiaalirahastohankkeita. Eniten sosiaalirahastohankkeita toteuttivat järjestöt/yhdistykset, urheiluseurat sekä liikunnan aluejärjestöt, lähes 50 prosenttia kaikista kyseisen rahoituslinjan hankkeista. Aiempaan selvitykseen verrattuna sosiaalirahastojen hyödyntäminen liikuntaorganisaatioissa on kasvanut merkittävästi rakennerahastohankkeiden työllistävään hallinnointiin liittyvistä haasteista huolimatta. Myös koronatilanteen vaikutus näkyi organisaatioiden hankkeaktiivisuudessa, sillä monet seuratoimijoiden hankkeet liittyivät etäharrastamisen kehittämiseen.

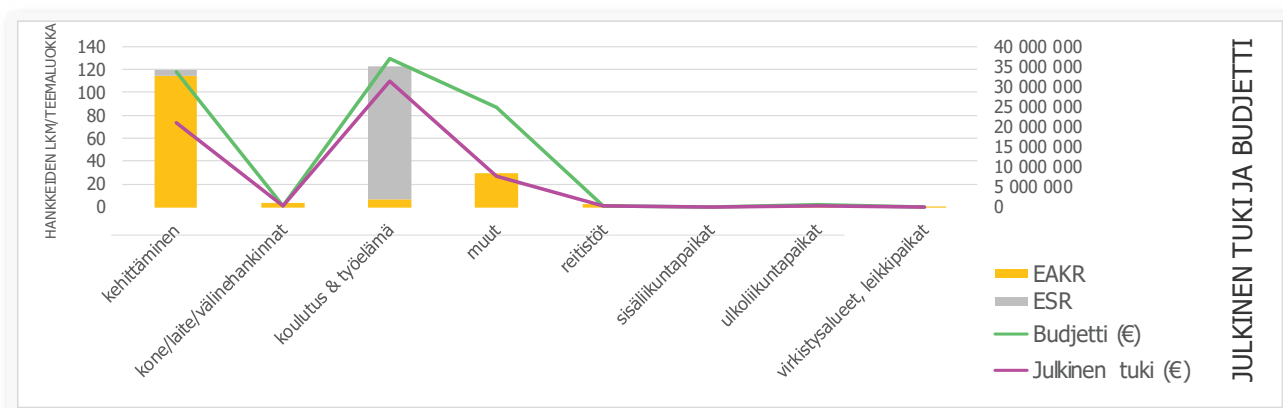
Kuvio 20. Rakennerahastohankkeiden kappalemääräinen ja euromääräinen jakautuminen toteuttajatahon mukaan

"Koulutus & työelämä" -teeman alle kuului eniten rakennerahastolta tukea saaneita hankkeita, 123 kappaletta. Lähes saman verran, 120 hanketta, kuului teemaan "kehittäminen". Lähes kaikki teemaluokkaan "koulutus-, työelämä-, aktivointi- ja terveyden edistäminen" kuuluvat hankkeet olivat ESR-rahoitteisia hankkeita (116 kpl). Hankkeet keskittyivät usein toiminnan järjestämiseen ja yhteisöllisyyden edistämiseen. Esimerkiksi liikuntaa sisältäviä työhyvinvoinnin hankkeita oli useita, kuten myös työttömien aktivointiin keskittyviä, liikuntaa sisältäviä hankkeita. Teemoissa näkyi vahvasti myös reagointi korona-ajan tuomiin haasteisiin niin uusien toimintamuotojen kehittämisessä kuin eri kohderyhmien aktivointiin keskittymisessä.

Kehittämishankkeista 115 oli aluekehitysrahastojen ja viisi sosiaalirahastojen rahoittamaa. Kehittämishankkeiden alle kuuluvat laajat esiselvitykset, koordinaatiohankkeet sekä uuden (yritys)toiminnan organisointi/aloittaminen. Aluekehitysrahastojen avulla toteutettiin 30 "muut"-kategoriaan kuuluvaa hanketta. Näitä ovat muun muassa laskettelukeskuksien rinneinvestoinnit, muihin liikunnallisiin aktiviteettikeskuksiin liittyvät investoinnit sekä erilaisiin messuihin osallistuminen. Kohteiden ei nähty kuuluvan sisä- tai ulkoliikuntapaikoiksi eikä virkistysalueiksi ja leikkiapaikoiksi.

Euromääräisesti koulutus- ja työelämähankkeet olivat suurin teema saaden julkista rahoitusta 31,5 miljoonaa euroa. Kehittämishankkeet saivat puolestaan rahoitusta 20,9 miljoonaa euroa. Koulutus- ja

työelämähankkeiden julkisen tuen osuus oli keskimäärin 85 prosenttia, kun taas kehittämishankkeet saivat tukea 62 prosenttia kokonaisbudjetista.

Kuvio 21. Rakennerahastohankkeiden kappalemääräinen ja euromääräinen jakautuminen teemoittain

Esimerkkejä rakennerahastoista (ESR, EAKR) tukea saaneista liikuntaa edistäneistä hankkeista vuosina 2017-2020

HÖNTSÄ - SILTA ETEENPÄIN!

- Toteuttaja: Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy
- ELY-alue: Pohjois-Pohjanmaa
- Julkinen tuki: 966 109
- Hankkeen budjetti: 1 177 637
- Hanke aika: 1.2.2018-28.2.2021

Hankkeen kuvaus: Höntsä - silta eteenpäin! -hankkeessa tavoitteena on kehittää monialainen Höntsä-toimintamalli, joka perustuu iloa tuottavaan, osaamisesta riippumattomaan, kaikille avoimeen matalan kynnyksen Höntsä-toimintaan arjen toimintaympäristöissä. Höntsä-mallissa nuorista lähtevää toimintaa vahvistetaan monialaisella ohjaajuudella ja eri toimijoiden yhteistyöllä. Toiminta sijoittuu eri organisaatioiden ja alojen rajapinnoille: oppilaitosten, 3. sektorin ja julkisen sektorin yhteistyöhön yhdistäen nuorisotyön, kulttuurin, liikunnan, oppilaitosten sekä hyvinvointi-, sosiaali- ja terveysalojen toimijat, tiedon ja osaamisen.

LIIKUNNALLISTEN ETÄTOIMINTA- MUOTOJEN LUOMINEN JA PILOTOINTI POIKKEUSOLOISSA

- Toteuttaja: Puijo Wolley Juniorit ry
- ELY-alue: Etelä-Savo
- Julkinen tuki: 44 660
- Hankkeen budjetti: 44 660
- Hankeaika: 1.5.2020-30.9.2020

Hankkeen kuvaus: Hankkeen tavoitteena on poikkeustilanteessa aktivoida kaiken ikäisiä liikunnan lisäämiseen kotiloissa tai kodin läheisyydessä. Tämän pilottihankkeen avulla saadaan luotua yleisesti kopioitavissa oleva etäyhteyksiin perustuva malli, jota voidaan hyödyntää mm. vähävaraisten ja syrjäytymisvaarassa olevien nuorten yhteisölliseen osallistamiseen ja liikunnan kasvatamiseen. Samalla pilotoidaan uutena toimintamallina koko seuratoimintaverkostolle etäyhteydellä toteutettavat seuran infotilaisuudet. Hankkeen konkreettisena päätoimenpiteenä luodaan etäyhteyksiin perustuva vuorovaikutusperustainen liikunta-alusta.

eSPORTS EDUCATION ECOSYSTEM

- Toteuttaja: Valtakunnallinen valmennus- ja liikuntakeskus Oy
- ELY-alue: Häme
- Julkinen tuki: 307 866
- Hankkeen budjetti: 410 489
- Hankeaika: 1.3.2019-30.6.2021

Hankkeen tavoitteena on kehittää ja toteuttaa monialainen ja moniammatillinen eri koulutusasteet yhdistävä e-urheilun koulutuksellinen toimintamalli (e-urheilun koulutusekosysteemi), joka pystyy joustavasti vastaamaan e-urheilun toimialan kehittämisen ja kasvun tarpeisiin. Hankkeen avulla luodaan uusi koulutuksen toteuttamisen tapa, jonka avulla on mahdollista tuottaa osaamista eri alojen rajapintaan syntyvälle uudelle ammattialalle (esimerkkinä e-urheilun kasvuala), uutta tietoa syntyvästä ammatti- / toimialasta, lisäarvoa alueelliselle elinkeinoelämälle sekä käyttää uuden ammattialan autenttista toimintaympäristöä ja siihen sitoutuneita eri toimijoita pedagogisen kehittämisen ja koulutuksen toteuttamisen työvälineinä. Hankkeen avulla mahdollistetaan eri ikäisille ja eri asteiden opiskelijoille uudenlaisten ura- ja koulutuskumahdollisuuksien syntyminen kasvualaksi tunnistetulle e-urheilun toimialalle. Hankkeella vastataan e-urheilun alueelle syntyneen kasvualan osaamisen kehittämiseen, koulutuksellisiin tarpeisiin sekä e-urheilun valmennus- ja koulutuksen toimintakulttuurin rakenteiden edelleen vahvistamiseen.

Kuva: Tero Takalo-Eskola

HYVÄ MINÄ

- Toteuttaja: Lasten Liikunnan Tuki ry.
- ELY-alue: Häme
- Julkinen tuki: 234 140
- Hankkeen budjetti: 264 861
- Hankeaika: 1.6.2019-31.12.2021

Hankkeen kuvaus: HYVÄ MINÄ -hankkeen tavoitteena on työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantumisen lisäksi, koetun hyvinvoinnin ja elämänlaadun lisääminen, syrjäytymisen ehkäisy, vastuunoton edellytysten parantaminen sekä voimaantumisen lisääntyminen. Hankkeen on mahdollista tarjota sekä yksilö- että pienryhmäohjausta ja tukea vastuunoton kehittymistä hyödyntäen ohjauksessa liikuntaa sekä kotitaloustaitojen harjoittelua. Hankekokonaisuus koostuu seuraavista toimintakokonaisuuksista: 1. Hyvä minä -liikunta: Liikunta ohjauksen välineenä pyrkii koetun henkilökohtaisen hyvinvoinnin ja sosiaalisen osallisuuden lisäämisen sekä työ- ja toimintakyvyn paraneamisen lisäksi harjoittamaan osallistujien vastuunottamisen taitoja. 2. Hyvä minä -ruoanvalmistuskurssit. 3. Liikkumiseen ja terveellisempiin valintoihin kannustavat pop up -tapahtumat matalan kynnyksen paikoissa.

KYLÄT LIIKKEELLE

- Toteuttaja: Etelä-Savon Liikunta ry
- ELY-alue: Etelä-Savo
- Julkinen tuki: 195 616
- Hankkeen budjetti: 244 520
- Hankeaika: 1.1.2019-30.6.2021

Hankkeen kuvaus: Kylät liikkeelle -hankkeen tavoitteena on elävöittää maaseudun toimintaa luomalla edellytyksiä toimintaan ja harrastamiseen sekä luoda kylille yhteishenkeä. Hankkeessa kootaan verkostoja yhteen ideoimaan erilaisia toimintoja, jotka koetaan puutteeksi. Toiminta kohdistuu kaikenikäisiin asukkaisiin. Tärkeä toimenpide on huolehtia elintapaohjauksen (liikunta, ravinto, uni) juurruttamisesta maaseudun asukkaisiin antamalla koulutusta ja elintapaneuvontaa. Pääteemat hankkeessa: 1. Elintapaohjauksen juurruttaminen myös maaseudulle. 2. Kokeilukulttuuri: eri kokeilujen, innostamisen ja toiminnan tarkoituksena on aktivoida maaseudun asukkaita. 3. Tapahtumat: tapahtumat voivat olla kulttuuri- tai liikuntapainotteisia tai molempia. 4. Perheet liikkeelle: Perheille järjestetään tapahtumia ja he saavat itse kertoa ideoitaan millaista toimintaa olisi toiveissa. Perheen vanhemmille järjestetään myös tietoisuutta elintapaohjauksien yhteydessä teemoista liikunta, ravinto ja uni.

HARRASTUSPASSI

- Toteuttaja: HALTU OY
- ELY-alue: Keski-Suomi
- Julkinen tuki: 134 400
- Hankkeen budjetti: 268 800
- Hankeaika: 31.12.2019-31.8.2021

Hankkeen kuvaus: Harrastuspassi on nuorille suunnattu mobiilisovellus, josta nuori löytää alueensa maksullisen ja maksuttoman harrastustarjonnan sekä erilaisia etuuksia ja nuoren omiin kiinnostuksen kohteisiin perustuvia harrastusideoita.

AMPUMAUHAILUKESKUKSEN PERUSINFRA

- Toteuttaja: Kiteen kaupunki
- ELY-alue: Pohjois-Karjala
- Julkinen tuki: 47 300
- Hankkeen budjetti: 102 850
- Hankeaika: 1.12.2019-31.12.2021

Hankkeen kuvaus: Tavoitteena on rakentaa suunnitellulle ampumaurheilukeskukselle tie-, sähkö-, tietoliikenneyhteydet ja muu tarvittava infra pysäköintialueineen. Perusinfran rakentaminen luo välttämättömät edellytykset ratarakennelmien sekä toimintaa tukevien palvelupisteiden rakentamiselle ja käyttöönotolle. Ampumaurheilukeskus luo monipuoliset edellytykset ampumaurheilun ja metsästysammunnan harrastamiselle ja kilpailutoiminnalle.

URHEILUN SUURTAPAHTUMIEN PARHAAKSI

- Toteuttaja: Kontionloikka Oy
- ELY-alue: Pohjois-Karjala
- Julkinen tuki: 279 000
- Hankkeen budjetti: 300 000
- Hankeaika: 1.6.2020-31.12.2021

Hankkeen kuvaus: Tämän hankkeen tärkeimpänä tavoitteena on varmistaa Suomen mittakaavassa todella merkittävän urheilun suur tapahtuman tulevaisuus. Hankkeen aikana luodaan resursseja ja varmistetaan se, että Kontiolahdelle jo myönnetty ampumahiihdon maailmancup -tapahtumat voidaan järjestää syksyllä 2020 ja 2021. Hankkeen tavoitteina on laajasti kehittää kisaorganisaation toimintaa ja suoraviivaistaa suur tapahtumien järjestämiseen liittyviä toimintoja.

YLLÄS YMPÄRIVUOTISEKSI

- Toteuttaja: Ylläksen Matkailuyhdistys ry
- ELY-alue: Lappi
- Julkinen tuki: 540 368
- Hankkeen budjetti: 675 460
- Hankeaika: 1.5.2019-31.12.2021

Hankkeen kuvaus: Tällä hankkeella edistetään uuden liiketoiminnan syntymistä lumettomalle ajalle ja samalla tuetaan matkailun ympärivuotisuutta ja luodaan uusia ympärivuotisia työpaikkoja. Hankkeessa Ylläkselle luodaan laadukas Ylläs Bike Master Plan -suunnitelma ympärivuotisen maastopyöräilyn kehittämiseksi.

FRIBA - FRISBEEGOLFIN LIIKETOIMINTAPOTENTIAALI KESKI-SUOMESSA

- Toteuttaja: Jyväskylän Ammattikorkeakoulu Oy
- ELY-alue: Pirkanmaa
- Julkinen tuki: 42 944
- Hankkeen budjetti: 61 350
- Hankeaika: 1.1.2017-31.10.2017

Hankkeen kuvaus: Hankkeen tavoitteena on selvittää frisbeegolfin liiketoimintapotentiaali Keski-Suomessa. Selvityksen kohteena ovat frisbeegolfin harrastajien palvelutarpeet, kenttien (49) nykytilan kartoitus, matkailupalveluita tarjoavien yritysten haastattelut sekä teknologian mahdollistama lisäarvo frisbeegolfin. Tuloksena on osapuolten yhteinen raportti joka sisältää kehittämissuunnitelman liiketoiminnan edistämiseksi.

Kuva: Emmi Hämäläinen

5 YHTEENVETO VUOSIEN 2017-2020 LIIKUNNALLISISTA HANKKEISTA

Suomessa toteutettiin vuosina 2017–2020 yhteensä 1399 liikuntaa edistänyttä EU-rahoitteista hankepäätöstä. Niiden rahoitukseen tukea saatiin joko Euroopan unionin maaseutuohjelmasta tai Euroopan unionin rakennerahasto-ohjelmista. Hankkeista 956 kappaletta toteutettiin maaseutuohjelman rahoituksen avulla Leader-toimintaryhmien kautta ja 159 kappaletta ELY-keskusten maaseutuosastojen jakaman maaseuturahoituksen avulla. Hankkeista 284 toteutettiin rakennerahastojen rahoituksen avulla. Näistä 163 oli aluekehitysrahastohankkeita ja 121 sosiaalirahastohankkeita. Julkista tukea liikuntaa edistäneisiin hankkeisiin jaettiin yli 115 miljoonaa euroa, ja hankkeiden kokonaiskustannukset olivat 179,3 miljoonaa. Julkisesta tuesta kohdistui 47 prosenttia maaseuturahastohankkeille ja 53 prosenttia rakennerahastohankkeille.

Kappalemääräisesti hankkeita toteutettiin eniten lännen suuralueella, yhteensä 32 prosenttia koko hankemassasta. Leader- ja ELY-hankkeita toteutettiin eniten lännen alueella. Etelä oli toiseksi suurin alue maaseutuohjelman vertailussa idän pitäessä viimeistä sijaa. Rakennerahastohankkeiden osalta hankkeita toteutettiin puolestaan eniten pohjoisessa ja vähiten lännessä ja etelässä. Julkista tukea kohdistui suuralueista eniten Pohjois-Suomeen rakennerahastohankkeiden suuren lukumäärän vuoksi. Maaseuturahaston vertailussa pohjoinen oli selkeästi suuralueista suurin rahoituksen määrällä mitattuna.

Pohjois-Pohjanmaan ja Etelä-Savon ELY-alueet olivat suurimmat hanketoteuttajat kappalemäärällä mitattuna. Leader-hankkeita toteutettiin paljon myös Satakunnassa, Hämeessä ja Keski-Suomessa, ELY-hankkeita puolestaan Keski- ja Kaakkois-Suomessa. Rakennerahastohankkeista esiin nousi Pohjois-Pohjanmaan ja Etelä-Savon lisäksi Keski-Suomi. Kokonaisrahoituksesta Pohjois-Pohjanmaa sai selvän enemmistön, mikä johtui pitkälti siitä, että se toteutti eniten euromääräisesti suuria rakennerahastohankkeita.

EU-avusteisia hankkeita toteuttivat eniten järjestöt ja yhdistykset, yhteensä 24 prosenttia kaikista hankkeista. Urheiluseurojen osuus toteutetuista hankkeista oli toiseksi suurin 23 prosentilla ja yritysten kolmanneksi suurin 21 prosentilla. Kaiken kaikkiaan liikuntaorganisaatioiden osuus toteuttajista oli 26 prosenttia. Rakennerahastohankkeita toteuttivat yritysten ohella paljon myös yliopistot ja ammatikorkeakoulut. Kokonaisrahoituksesta suurin osuus oli yrityksillä, kun taas julkista tukea myönnettiin eniten kunnille. Liikuntaorganisaatioiden osuus julkisesta tuesta oli 14 prosenttia.

Selvästi eniten EU-hankerahalla toteutettiin ”muut”-teemaluokan hankkeita, yhteensä 19 prosenttia kaikista liikuntaa edistäneistä hankkeista. Suurta lukumäärää selittää se, että kategoriaan kuuluivat kaikki hankkeet, jotka eivät selvästi kuuluneet muihin kategorioihin. Esimerkiksi liikuntapaikat, joissa yhdistyy sisä- ja ulkoliikunta, kuuluivat tähän ryhmään. Teemaluokkaan valittiin kuulumaan myös kaikki ammuntaan, moottoriurheiluun sekä hevosurheiluun liittyvät hankkeet. Hankkeiden temaattisessa tarkastelussa näkyi erityisesti näiden lajien suorituspaikkojen rakentamisen suosio. Toiseksi eniten toteutettiin reitistöhankeita (17%) ja lähes yhtä paljon (16%) kehittämishankkeita. Pyöräilyn eri muodot nousivat esiin erityisesti reitistöhankeissa. Maaseuturahastovertailussa suosituimpia teemaryhmiä olivat ”muut” ja ”reitistöt” ja näille kohdistui myös eniten rahoitusta. Rakennerahastohankkeista ensimmäisellä sijalla olivat koulutus- ja työelämähankeet niin kappalemääräisesti kuin rahoituksenkin osalta. Kehittämishankkeet jäivät rakennerahastovertailussa toiselle sijalle.

Vertailtaessa tätä vuosista 2017–2020 tehtyä selvitystä aiempiin hankerahoituksesta tehtyihin selvityksiin, voidaan todeta kehityksen olleen koko ajan nousujohteista, vaikka selvitysten tarkastelujaksot eivät ole saman pituisia ja sen vuoksi täysin vertailukelpoisia sellaisinaan. Ohjelmakauden 2007-2013 loppupuoliskolla (2011-2013) EU-rahoituksella tuet-

tuja liikuntaa edistäneitä hankkeita löydettiin 905 kappaletta, ja julkista tukea näille hankkeille oli tarjolla 61,7 miljoonaa. Viimeisimmän ohjelmakauden (2014-2020) alkupuoliskolla vuosina 2014-2016 EU-rahoituksella tuettuja liikunnan hankkeita löydettiin 642. Nämä 642 hanketta saivat julkista tukea 57,4 miljoonaa euroa.

Hankekausia vertailtaessa on hyvä muistaa, että rajanvedoissa liikuntahankkeisiin esiintyy pientä vaihtelua ohjelmakausittain. Tässä hankeselvityksessä on tehty linjaus aiempaa laaja-alaisemmasta hyvinvointinäkökulmasta. Selvitykseen on otettu mukaan kaikki hyvinvointia edistävät hankkeet, jos yhtenä keinona on hyödynnetty liikuntaa. Linjauksen myötä myös liikunta-alan yritystoiminnan hankkeita on aiempaa enemmän, sillä esimerkiksi urheiluvälineiden kehittämishankkeiden katsotaan kuuluvan liikuntaa edistäväksi hankkeiksi. Tulossa olevan sote-uudistuksen myötä hyvinvoinnin edistäminen tulee lisääntymään ja muuttamaan kentän toimijoiden rooleja. Kaikkien rahoituskanavien teemoissa näkyi vahvasti myös reagointi koronajan tuomiin haasteisiin esimerkiksi uusien toiminta-

muotojen ja -ympäristöjen kehittämisessä sekä eri kohderyhmien aktivointiin keskittymisessä. Koronavirus on vaikuttanut erityisesti luontoliikunnan suosion kasvamiseen, mikä näkyi hankkeiden teemoissa. Selvitysten keskinäisessä vertailussa kriittinen ote onkin paikallaan.

Kansallisen rahoituksen (Veikkausvoittovarat, kuntien panostukset ja yksityisten oma rahoitus) rinnalla EU-rahoitus on arvokas lisäresurssi, minkä vuoksi on tärkeää kehittää EU-hankkeista ”hyvien käytänteiden tietopankkia”. Tällä hetkellä liikuntaan liittyvistä EU-asioista tietoa saa parhaiten Liikunnan aluejärjestöjen (www.liikunnanaluejarjestot.fi), Suomen Olympiakomitean (www.olympiakomitea.fi) sekä OKM:n (www.minedu.fi) nettisivujen lisäksi EU-komission urheiluyksikön verkkosivuilta (<https://ec.europa.eu/sport/>), joilla on tarjolla tietoa sekä EU-politiikasta että EU-rahoituksesta. Liikunnan aluejärjestöjen ja Olympiakomitean nettisivuille julkaistaan vuoden 2022 alkupuoliskolla tälle ohjelmakaudelle päivitetty EU-rahoitusopas, joka on vapaasti ladattavissa liikuntatoimijoiden käyttöön.

Kuva: Tero Takalo-Eskola

6 LÄHTEET

EU-eurot liikunnalle 2007–2011, saatavilla <http://www.sport.fi/kirjasto/teos/eu-eurot-liikunnalle-2007-2011>

EU-eurot liikunnalle 2011–2013, saatavilla <https://plu-fi-bin.directo.fi/@Bin/8eda923e263ed5cae-abdf24f007465ab/1504174740/application/pdf/278375/Raportti%20korjattu.pdf>

EU-eurot liikunnalle 2014–2016, saatavilla https://storage.googleapis.com/valo-production/2017/01/eu-euroja-liikunnalle-2014-2016_web.pdf

Elinkeino-, liikenne-, ja ympäristöministeriön internet-sivut, <https://www.ely-keskus.fi/euroopan-maaseuturahasto>, viitattu 28.11.2021

Leader internet-sivut, <https://www.popleader.fi/fi/ideasta-hankkeeksi/hankerahoitus/>, viitattu 8.11.2021

Leader Suomen internet-sivut, <https://www.leadersuomi.fi/fi/rahoitus/>, viitattu 8.11.2021

Maa- ja metsätalousministeriön internet-sivut, <http://mmm.fi/maaseutu/manner-suomen-maaseudun-kehittamisohjelma-2014-2020> ja <https://mmm.fi/cap27/usein-kysytyja-kysymyksia>, viitattu 8.11.2021

Maaseutuverkoston internet-sivut, <https://www.maaseutu.fi/maaseutuverkosto/maaseutuohjelma/>, viitattu 8.11.2021

Rakennerahastojen internet-sivut, <https://www.rakennerahastot.fi>, viitattu 8.11.2021

Etu- ja takakannen kuva: Tero Takalo-Eskola

Kuva: Timo Hämäläinen

www.olympiakomitea.fi
www.minedu.fi/liikunta
www.liikunnanaluejarjestot.fi